

Paul Rome Whut'enne Buts'ó K'eyanguz-i

Paul be 'udustl'us Rome ts'e ooba 'álha' hoont'ohne buts'ó k'eyanguz-i

¹ Si Paul Sizi Gri be 'ulhna-un, 'en ba za whel'a-un 'úst'oh. Ndi khuni unzoo-i dune dósni' huba, Yak'usda 'udun nésunilhti whe 'ust'oh.

² Tube 'uda' whe ndi Yak'usda be 'udustl'us lubeshi ooghu hooloh-i, 'i Yak'usda be nus hoo'enne, 'enne bugha nets'ú yoozi, 'ink'ez ndi Yak'usda ooghuni 'i neba 'uk'ehíyinguz.

³ Njan Yak'usda nets'ú hoozi-un duYe' ghun, 'en Sizi Gri neMoodihti 'unt'oh. 'En lerwe David ye kédinzut. 'Et huwa dune 'únt'oh t'éts'onínzun.

⁴ Yak'usda cha unli. Yak'usda ye ulhtus-i gha dazsai 'ink'ez dunadija. 'Et whe Ndoni whunénilhtan 'en Yak'usda ooYe' 'únt'oh.

⁵ 'En ye únzoo-i, 'i gha whel'a'-un usdli 'ink'ez ooba 'ust'en. 'Et huwa khuni unzoo-i ndi yun k'ut ts'iyanne dune budutásnelh highuni hiyólhchoot ha, 'ink'ez boozi' gha ook'une' ts'oot'en,

⁶ 'enne butoh nohni cha Sizi Gri oodune' sahli'.

⁷ 'Et huwa Rome whut'enne ndi 'udustl'us nohts'ó tl'atis'alh. Yak'usda nohk'entsi' 'ink'ez Yak'usda ooch'e'ne* nohúlhtsi. NeBá Yak'usda 'ink'ez Sizi Gri neMoodihti ts'un nohba tenadusdli, nohdzi dóghel 'ink'ez Yak'usda ye únzoo-i nohbulh 'óot'e' ha.

---

* **1:7** Mbene la Sizi Gri hik'úne'ut'enne, 'enne Yak'usda ooch'e'ne hinli.

Paul mbene la ooba 'alha' hoont'ohne Rome ts'e buts'un nutiyalh hukwa' ninzun

⁸ 'Udechoo nohdutásnelh-un njan 'et 'uhoont'oh, ndi yun k'ut dunene ts'iyawh nohbulh 'uhudits'o Sizi Gri ts'un be 'alha' hoont'oh-i ghun. 'Et huwa nohni nohghun Sizi Gri gha sYak'usda nohba musi dusni.

⁹ Syughi ndulcho-i be Yak'usda ba ne'ust'en, 'uyoonne ndi khuni unzoo-i budúsní ooYe' ghun. 'Ink'ez oonalh nohdúsní, nohba tenadusdli-un 'aw 'etsul lhe'duzisni.

¹⁰ 'Ink'ez 'ahoolhyiz Yak'usda ooduskut, 'et nduwhútanelh hukwa' ninzun de, 'et de la nohts'u tóosya'.

¹¹ Tube nohtis'elh hukwa' nuszun Sizi Gri be 'ut'en bunóh huntistun ha. 'I gha la ulhtusne oohle' 'ink'ez 'aw ooch'az naóolhyeh aít'oh.

¹² 'Aw nohni za íloh, nohba 'alha' hoont'oh-i 'ink'ez si cha be 'alha' hoont'oh-i, 'i be la 'alghoh nusúznoot'i.

¹³ Sulhutsinke 'et t'ewhunoozhéh hukwa' nuszun, lhat nohts'u tísyalh wheni lhadúst'ih 'et hoonts'i 'aw 'oosneh ait'oh. Nts'en'a la 'uyoonne 'udun yun k'ut whutenne dahája la, 'et la ndóhneh, si sgha la ts'iyawh Sizi Gri ts'u naóolhyeh ha.

¹⁴ Njan 'et ndósneh huba' hoont'oh, khuni unzoo-i, 'i Greek k'uyalhdukne 'ink'ez 'uts'iz de haíndene cha, mbene la whuníhne cha k'us lhuhóonihne cha, 'enne hubodoos'eh ha.

¹⁵ 'Et huwa nohni Rome whut'enne nohts'u tísyalh wheni lhadúst'oh, 'et de la khuni unzoo-i bunóhnoostun.

Khuni unzoo-i Sizi Gri ooghun 'i Yak'usda ye ulhtus-i 'unt'oh, 'i be dune hudutijis

16 'I khuni unzoo-i Christ ooghun 'aw hukwaya lhusdloh whe be yásduk. Yak'usda ye ulhtus-i 'unt'oh 'ink'ez 'i gha Lizwifne k'us 'udun yun k'ut whut'enne buba 'alha' hoont'oh de, 'et de huduti-jih.

17 Ndi khuni unzoo-i yunénilhtan nts'en'a la neba 'alha' hoont'oh de za, ninta' 'uts'ut'ih-un Yak'usda ts'iyawh neba gak whutilhtselh 'et huwa ts'ih'un dune ts'uzdli'. 'Et Yak'usda be 'udustl'us 'uk'unusguz ndutni, “Mbene la Yak'usda ooba 'alha' 'unt'ohne 'et whe ts'ih'un na'ujane, 'enne 'ilhez hukhutinalh.”

'Udun yun k'ut whut'enne ninta' hunt'en whe' hint'oh

18 Ndi Yak'usda ye hunilch'oh-i yunénilhtan mbene la Yak'usda dulhyoh 'ink'ez tank'us it'elhne, 'enne ndi khuni 'alha' 'unt'oh-i t'ehinínzun tank'us 'uhut'en whe yo hinilht'i. 'Et huwa buba nahutiyeh.

19 Ndai la Yak'usda be' 'ut'en Yak'usda whunénilhtan, 'et huwa ts'iyanne t'ehinínzun.

20 'Aw Yak'usda yi'enne hooloh 'et hoonts'i dant'oh la t'ehonínzun. Ndi yun uyínla 'andit whuts'un ndet la Yak'usda dát'en huwhunalh'en. 'Et huwa Yak'usda 'únt'oh 'ink'ez ye ulhtus-i 'aw oola tunalhuhóo'oh ts'iyanne t'ehonínzun. Njan t'ehonínzun-un 'et huwa Yak'usda but huzyin de, 'aw t'éwhunuzúszun hudooni' aít'oh.

21 Yak'usda t'ehinínzun 'et hoonts'i 'aw lhehidílti' 'ink'ez 'aw musi luhidúsni. 'Et huwa 'ants'i iloh te nuni hunuzut 'ink'ez tank'us 'uhun-inzun, 'et huwa 'aw ts'ih'un un'a k'us tank'us 'úhoont'oh-un t'ehonúsun.

22 Whunihne dune na'hundunúdzun 'et hoonts'i 'aw t'ehonínzun-un hooloh.

23 Yak'usda dízti' 'ink'ez 'ahoolhyiz khuna hits'u ténadoodli huba' hoont'oh k'us 'et 'uk'eltsi 'uhuyulh'en-i dune, dut'ai, khuna-i, 'ink'ez tl'ughus te, 'ohwhi yaidláh-i 'unt'oh, 'i 'ohwhi ook'eyiltsi-i, 'i hits'un ténahududli.

24 'Et huwa Yak'usda bula ditni hukwa' huninzun k'un'a la yinka hudólts'i'. 'Ut'en dutsun-i 'uhulh'en. Lhtoh duyust'e hukwayá hoonli hiye ne'ut'en.

25 Yak'usda ye ts'ih'un 'utni-i buba 'ants'i 'úhoont'oh 'ink'ez whuts'it-i buba 'alha' yint'oh. Yak'usda ts'u ténahududli hutni whe, k'us ndai la 'uyalh'en-i, 'i ts'u ténahududli. 'Et hoonts'i Yak'usda 'en za dóti' huba' hoont'oh.

26 Yak'usda buba 'ants'i yúzdli' 'et huwa Yak'usda bula ditni hukwa' huninzun k'un'a la yinka hudólts'i' ha. Lhat-un whudutsun-un 'uwuhulh'en. Dune ts'ekoo bulh Yak'usda wheni 'ubinla-un, 'et whulahudutni 'ink'ez whulohne ts'ekoo dudulh ts'ekoo 'enne 'uhulh'en.

27 Whulohne dune cha whuz un'a za' hut'en. Dune ts'ekoo bulh Yak'usda wheni 'ubinla-un, 'et whulahudutni. Hudízk'un k'un'a dudulh dune buka' huninzun 'ink'ez hukwaya hoonli te bubulh ne'hut'en. 'Et ndahút'en-un 'et huwa buyust'e dada za dubih, 'et bugha whúlts'uk.

28 'Ink'ez 'aw hoont'um-unyaz whe Yak'usda ghun nuní hunoozut hukwa lhe'hunízun. 'Et huwa Yak'usda bula ditni. Bubeni ntsi' súli'. Nts'oh la né'hut'en-un, 'aw 'et ndoohóot'en huba lhe'hít'oh.

29 'Ahoohyiz 'aw ts'ih'un un'a nulhe'hust'en. Lubeshi hukwaya hoonli 'i la 'uhuyulh'en, 'uyoonne ch'e' ha' huninzun, 'uyoonne

hundíldaih, 'uhoolnih, dune hughan, lnehúdulh, e'whuhulhts'it, huhuske, dudulh dune ts'iyawh lhghu yuhalduk,

³⁰ dudulh dune ch'az yáhulhduk, Yak'usda hits'u dutni, dune ba dzoh 'úhutni, 'uhududílti', duba na'hudzoo, 'ahoolhyiz tank'us 'úhoot'en huninzun, 'aw dudusneke buk'únulhe'hust'en,

³¹ 'aw Yak'usda be 'ut'en t'ehinúszun, 'aw dughuni lhuhuyóotun, bubulh dune 'ants'i buba hinli, 'aw dune k'eke nahooltselh aít'oh, 'ink'ez 'aw telhe'hunízun.

³² 'Enne dune 'et ndut'énne dahútitsah whe' hoont'oh. Njan t'ehonínzun 'et hoonts'i, whuz un'a za 'uhit'elh. Mbene la buba hóont'i'ne, 'enne cha Yak'usda ts'ih'un un'a buba nahutiye.

2

Yak'usda ts'ih'un un'a dune ba nahiyilh

¹ 'Et nyun ndi 'udustlus k'uyailhduk soo cho dints'o? K'us mbe nohtoh dudulh dune ghu yalhdük-un tank'us 'úhut'en huwun, 'et dich'oh cha 'alha tank'us 'ut'en. 'Et dich'oh cha khúyanaldük whe 'utni. Dich'oh cha whuz un'a za ne'ut'en.

² Soo cho whunulh'en, t'ets'onínzun, Yak'usda tank'us un'a 'ut'enne ts'ih'un un'a buba nahutiye whe' hoont'oh.

³ Nyun cha tank'us un'a 'int'en de, 'ink'ez nyulh dune ba nahiyeh de, 'et Yak'usda whuz un'a mba nalhotisyeh ninzun eh?

⁴ Soo cho whunilh'en, Yak'usda lhe'whuldzoh nts'un únzoo 'ink'ez 'aw nyulhónulhch'e. 'Et 'ants'i eh mba hoont'oh? 'Awhuz eh

t'ewhunuzínzun Yak'usda nts'un únzoo-i, 'i be nyeni nahandunon'ah huba' hoont'oh?

⁵ 'Et hoonts'i 'aw ndzi nálhodunín'al. 'Et za 'iltsi'. 'Et huwa 'on nus mba hootátsi'. Yak'usda ye hunilch'oh-i, 'i be ts'ih'un un'a dune ba nahuyeh de,

⁶ 'et whe 'ilhone ahli whe nohe'ut'en gha Yak'usda nohba 'uk'elha whutilhtselh.

⁷ Whulohne 'aw whuts'u lhodítni whe ts'ih'un un'a 'uhut'en. 'Et duhút'en-un huwun Yak'usda budólhti', hinchá uboolhtselh, 'ink'ez 'ahoolhyiz dalhótisa 'et hits'u húkwa' ninzun. 'Et ndunt'óhne dune Yak'usda 'ilhiz wheni hukhutinalh-un bugha whúta'alh.

⁸ Whulohne dune k'úwhulh'aine didutch'oh za duk'oh ts'e ne'hutit'en hukwa' huninzun. 'Ink'ez khuni 'alha''unt'oh-i, 'i k'unulhé'hust'en, tank'us za 'uhit'elh. Nduhne dune Yak'usda tube huske whe buba nahutiye.

⁹ 'Aw nawh lhe'hoot'oh whe Lizwif 'ink'ez 'udun yun k'ut whut'enne butoh tank'us za 'ut'enne, 'enne whewhunujut whe dzoh notideh.

¹⁰ 'Et hoonts'i Lizwif 'ink'ez 'udun yun k'ut whut'enne butoh ts'ih'un 'it'elhne, 'enne Yak'usda budutálhti', 'ink'ez hinchá butilhtselh, 'et whe 'aw budzi lhúduhtisdoh.

¹¹ 'Enne hoonts'i 'et ndúbutileh. Yak'usda ndi yun k'ut dune ts'iyanne 'alghoh lhgha nenilh'en.

¹² Mbene la Moses be 'udustl'us t'einúszunne, lubeshi 'uhulh'en de, 'ilhiz wheni dzoh notidoh. Mbene la Moses be 'udustl'us t'einínzunne, lubeshi 'uhulh'en de, 'uk'unusguz-i, 'i gha buba nahutideh.

¹³ Mbene la Moses be 'udustl'us 'ants'et yoozílhts'aine, 'aw Yak'usda ba ts'ih'un lhe'hít'oh. 'Et hoonts'i mbene la Moses be 'udustl'us hik'úne'

'ust'enne, 'enne ninta' hant'en-un Yak'usda buba gak whutilhtselh.

14 'Udun yun k'ut whut'enne Moses be 'udustl'us 'aw lhuhuyít'el. 'Et hoonts'i yinka hudilhts'i huwa ndi 'udustl'us hik'úne' 'ust'en de, 'ants'i t'ehinínzun buba le'hoont'oh.

15 'Enne Moses be 'udustl'us k'un'a hik'úne' 'ust'en de, 'ants'i budzi k'ut 'uk'unáwhusguz buba le'hoont'oh. 'Et whe neyo ts'e oogha t'ets'oninzun-i* buba 'álha' hoont'oh. 'Et whuz un'a nts'en'a la dahút'en t'ehonínzun, whuloh te tank'us un'a 'uhoont'oh, k'us ts'ih'un un'a 'uhoont'oh, 'et dudzi yo whe t'ehonínzun.

16 Ndet dzin Yak'usda 'uduneoonin'ai-un, nts'oh la whu'iz whe ne'hust'en, 'et Sizi Gri buba nahutiyeh. 'Et ndi sghuni unzoo-i, dune be hodus'eh-i 'et ndutni.

Lizwifne Yak'usda ooghuni 'aw hik'únulhe'it'el

17 Lizwif inli 'ink'ez ndi kw'uyailhduk de, hoonliyaz nyudutásnelh. Nyun Moses be 'udustl'us oot'anínintan, 'et Yak'usda ts'u ténadusdli dini 'et whe duba na'inzoo'.

18 Nyun Yak'usda ndet nts'u hukwa' ninzun-un t'ewhunínzun. Moses be 'udustl'us huwun nyunilhtan 'et whe tank'us 'uhoont'oh 'ink'ez ts'ih'un un'a 'uhoont'oh t'ewhunínzun.

19 'Et 'on 'un cha nyudutásnelh, 'udun yun k'ut whut'enne hodilh'eh ninzun, 'et huwa dune hoos'enne dult'óhne bula óontun ninzun, 'ink'ez dune tsalhgus yo dilhts'i dult'óhne, 'enne be hóot'en buba usdli ninzun.

* **2:15** Ndi khuni, 'Neyo ts'e oogha t'ets'oninzun-i,' 'i hoonli ts'ih'un un'a k'us tank'us 'úhoont'oh-un, 'i gha t'ets'oninzun ts'utni whe ts'utni.

20 'Ink'ez 'udun yun k'ut whut'enne ts'oodunne whusníne duhúlt'oh bubunínzun 'et huwa whuz un'a hubodolh'eh ninzun. Moses be 'udustl'us int'i, 'et huwa 'i gha ts'iyawh t'eeonínzin na'dunínzun. Ndai la tank'us un'a 'ink'ez ts'ih'un un'a 'unt'oh-i t'eeonínzun na'dunínzun.

21 Ts'iyanne hodilh'eh dini. Di ha nyunch'oh whunálhe'dunuziltun? Lhe'díni, 'uyoonne dune ubudíni, “Udunooh't'ih junih!” Nyun cha tilah 'undunint'ih?

22 'Uyoonne cha ndúbudini, “Ts'ekoo k'us dune bulh ninta' ooh't'en junih!” Nyun cha tilah 'et dint'en? “Uk'eltsi ts'u dusni,” dini, 'et hoonts'i 'uk'eltsi ts'u ténahududli-un ts'e 'alha eh 'aw bulgliz hoonliyaz lhizílhchoot bé' tant'elh wheni?

23 Dune dini Moses be 'udustl'us dalzoo' la, 'et hoonts'i ooghuni k'inyus de, Yak'usda 'aw lhdílh'ti whé' int'en. 'Aw eh huwun nuní lhnuzinzut?

24 Nohni nohundult'ohne, 'enne bugha 'udun yun k'ut whut'enne Yak'usda ghu hudloh. Soo whuz un'a Yak'usda be 'udustl'us 'utni hukw'un'a lhe'whust'en.

25 'Et hukwa ooka dune inli-i k'ut nyuhúzt'us de, 'et whe la nyewhéhoodat'en Lizwif 'int'oh.† 'Ink'ez Moses be 'udustl'us ook'úne' zint'en de, nyuhúzt'us-un mba hóonzoo. 'Et hoonts'i Moses be 'udustl'us 'aw ook'únulhe'zint'en de, njan nyuhúzt'us-un 'aw hoonli lhuhóoloh.

26 'Et 'udun yun k'ut whut'enne ndet la Moses be 'udustl'us buts'u húkwa' ninzun tuné' hut'en de, 'et 'ants'i buhúzt'us le'hoont'oh, 'et ndulhúbuhilel hoonts'i.

---

† 2:25 Ts'iyanne t'ewhunínzun Lizwifne Yak'usda 'utahábanla dudune' hoole' ha. (4:11 'et cha hukw'e yailhduk).

27 'Et 'udun yun k'ut whut'enne ndet la Yak'usda buts'u húkwa' ninzun tuné' hut'en de, 'et whe la ts'iyanne t'ehontázin nohni Lizwifne, oht'az 'et hoonts'i, lubeshi 'ulh'enne ahli, Moses be 'udustl'us k'unahyuz huwa.

28 Mbene la Lizwif unline 'ink'ez buhúzt'us Moses be 'udustl'us k'un'a de, 'et nduhúja hoonts'i, 'aw ts'ih'un Yak'usda oodune'ne lhuhíloh.

29 'Et hoonts'i mbene la ndet Moses be 'udustl'us buts'u húkwa' ninzun 'oh túne' hust'en de, 'enne za soo Yak'usda oodune'ne hinli. 'Enne soo Lizwif 'uhint'oh. Ndoni gha 'ants'i oodzi k'ut huyúzt'us k'un'a be hóodat'en, 'aw Moses be 'udustl'us k'un'a íloh. 'Enne Yak'usda budutálhti', 'aw dune iloh.

3

1 'Et njan nohoodutaskut, di ha Lizwifne, 'enne 'on nus buba hoonzoo? 'Ink'ez di ha buba húzt'us-un 'et huwun 'udun yun k'ut whut'enne buba ndo 'uhint'oh?

2 Lhat-un whe buba hoonzoo. Yak'usda dughuni butl'a ídan'ai, 'i be ts'iyanne hubohodoolh'eh ha.

3 'Alha' hoont'oh, whulohne Lizwifne Yak'usda ooghuni 'aw hik'únulhe'ust'en. 'Et ndunt'óhne gha Yak'usda 'onghohne Lizwifne bula dutitnih ninzun eh?

4 Nts'en'a? Gak whe' hoont'oh! Dunene ts'iyawh whuhuts'it 'et hoonts'i Yak'usda 'aw lhuwhusts'it whe' 'unt'oh. 'Aw bula dootnih aít'oh! Lerwe David njan Yak'usda ghun 'uk'unáwhuzguz ndutni, “Nghuni gha 'uyoonne dune 'alha' dini t'ehontázin.

'Uyoonne ndulhyoh 'uhutni de,
buch'a' talhdoh.”
ni.

5 Wheni Lizwifne tank'us 'úts'ut'en de, 'et whe 'uyoonne dune 'aw huwa lhúhoolna' whe t'ehonínzun Yak'usda ts'ih'un 'unt'oh. Tank'us 'úts'ut'en huwa Yak'usda neba nahutiyeh de, ts'ih'un lhe'ust'en ninzun eh? ('Ants'i 'oh dune k'un'a 'udusni.)

6 Yak'usda wheni Lizwifne ts'ih'un un'a neba nalhúhusye de, nts'en'a suba ndi yun k'ut dune ts'ih'un un'a buba nahooyeh? 'Aw 'uhót'e' aít'oh whe' hoont'oh!

7 Si whusts'it huwa Yak'usda ooghuni 'alha' 'unt'oh-i, 'i 'on nus dízti' suli' de, 'et huwa 'uyoonne 'aw Yak'usda lhuwhusts'it 'et t'ehontázin. 'Et di ha sudutáhnelh si lubeshi 'ulh'en-un 'ust'oh?

8 'Et hoonts'i whulohne dune, nech'az yáhalhduk whe hutni, "Tank'us 'úhoot'en buts'útni Yak'usda dízti' t'ehonoozeh ha," 'et whe nech'az yáhalhduk. 'Et 'alha' hoont'oh njan hohonts'it-un 'et hukw'elha Yak'usda buba nahutiyeh, bubulh dawhútanelh-un ts'ih'un 'uhoont'oh.

Ndi yun k'ut dune 'aw ts'ih'un un'a 'unt'ohne hooloh

9 Wheni Lizwifne 'udun yun k'ut whut'enne buba nus sóo' ts'inzoo ninzun eh? 'Aw whuz un'a lhe'hóot'oh! 'Uda' whúnyunistan nahúlt'oh Lizwif 'ink'ez 'udun yun k'ut whut'enne lubeshi 'ulh'enne 'uhint'oh. 'Et huwa Yak'usda buba nahutiyeh.

10 Njan daja dusni-un Yak'usda be 'udustl'us k'ut cha 'uk'uwhusguz 'et la ndutni,

“Aw ndi yun k'ut 'ilhoghun

dune ts'ih'un un'a 'unt'oh-un hooloh.

11 'Aw 'ilhoghun dune Yak'usda yuts'u húkwa' ninzun-un hooloh.

'Ink'ez dune huwa dalhódit'oh.

12 Ts'iyanne Yak'usda ch'az náhulhya.

Ts'iyanne hintsi' súli'.

'Aw 'ilhoghun dune unzoo-un hooloh.

13 Bughuni untsi'. Dune zi ulhjut za bunawhultsun

le'hint'oh,

ni whe 'utni bughuni untsi' ni-un.

Huwhuts'it-un za 'uwuhulh'en.

Khuni hiye yálhduk-i 'ants'i tl'ughus lubezo
dult'oh.

Whuz un'a dughuni be dune hundílhdaih.

14 'Ahoohyiz buze hoontsi' 'ink'ez
buk'ehuhayih.

15 'Ahoohyiz dune hughan, 'et za huba hilh'i.

16 Nts'oh la nuhúdilh te ts'iyaitsuk ninta'
hulh'ih, 'ink'ez dune dzoh nuhulhdeh.

17 'Aw ts'ih'un un'a yinka hudilhts'í-un 'aw
t'ehonúszun.

18 'Aw Yak'usda hiyé lhnijut cha' hint'oh,"
ni whe 'utni.

19 'Alha t'ets'onínzun mbe la Moses be 'udustl'us
hik'úne' 'ut'enne 'udustl'us daja ni la, ts'iyawh
hik'úne' oot'en huba' hoont'oh. 'Et whu la gha
ts'e ts'iyanne Yak'usda hibut neníndil de, lubeshi
'uhulh'en t'ehonínzun, 'et huwa 'aw hoonliyaz 'uhu-
dooni' aít'oh.

20 Mbene la Moses be 'udustl'us k'úne' 'ut'enne
'aw 'et huwa lubeshi 'uhulh'en-un huba gak hool-
htselh aít'oh. Moses be 'udustl'us 'i gha lubeshi
'uhulh'enne 'uhint'oh t'ehonínzun.

*Sizi Gri neba 'alha' 'unt'oh de, ninta' ts'unt'en-un
Yak'usda neba gak whutilhtselh*

21 'Awet 'andit Moses be 'udustl'us ooyit hoonts'i,
ts'iyanne Yak'usda nalh ts'ih'un 'uhutit'elh 'et
whúbunilhtan. Moses be 'udustl'us cha 'ink'ez

Yak'usda be nus hoo'enne bube' 'udustl'us cha whuz un'a 'uwhutanelh hutni.

22 'Et diz un'a Yak'usda nalh ts'ih'un 'uhutit'elh, mbene la Sizi Gri ooba 'álha' 'unt'ohne, 'enne za ts'ih'un na'ujane hinli nasdli'. 'Et hukwa' huninzun de, Yak'usda ts'iyanne ts'ih'un un'a na'butilelh, Yak'usda ndi yun k'ut dune ts'iyanne 'alhghoh lhgha úbunilh'en 'et huwa.

23 'Et wheni ts'iyawh lubeshi 'uts'alh'en. 'Et huwa Yak'usda ye dizti'-i dant'oh la, 'et nduts'óot'e' ait'oh.

24 'Et hoonts'i Christ, 'en Sizi ts'utni, 'en gha lubeshi ch'a naneonket. 'Et huwa ninta' ts'unt'en-un, Yak'usda ye unzoo-i, 'i be gak neba whulhtsi. 'Ants'i negha óonin'ai le'neinla.

25 Yak'usda duYe' 'en ndi yun k'ut whut'enne yúbunilhtan Yak'usda soo cho butsu naitot'en ha. 'Et Sizi Gri buzka' gha neba 'alha' hoont'oh 'et whe Yak'usda duk'eke naneulhtsi. 'Et whuz un'a dich'oh ts'ih'un 'unt'oh-un, 'et whunenuh-tan. 'Uda' dune lubeshi 'uhulh'en whe Yak'usda 'ants'i ubunínzun, k'at le de za buba nahutiye.

26 'Ink'ez 'aw dzoh nulhúbilhdoh, ndi yun k'ut whut'enne duYe' bugha ínilti 'et whuts'un. 'Et whe dich'oh ts'ih'un 'unt'oh 'et dunábunilhtan. 'Et 'andit Sizi yuba 'alha' 'unt'ohne ts'ih'un un'a Yak'usda 'enne ninta' hunt'en-un 'et buba gak whulhtsi.

27 'Aw eh hoonliyaz 'óont'e' bulh ooghu yats'oolhduk-i hooloh? Soo gak! Ndet dáhoont'oh-un 'et huwa? 'Ut'en gha tilah? 'Awundooh! 'Et Sizi Gri neba 'alha' 'unt'oh-un, 'i be 'uts'óont'e'-un gak nawhusdli'.

28 Njan whuts'odul'eh, mbene la Yak'usda buba 'alha' 'unt'ohne, 'enne ninta' hut'ih-un buba gak whulhtsi. 'Aw 'on 'un Moses be 'udustl'us hik'únulhe'oost'en huba' hoont'oh.

29 Daja nuhzun? Yak'usda Lizwifne za buYak'usda unli, k'us 'udun yun k'ut whut'enne, 'enne cha tilah buYak'usda unli nuhzun eh? 'Alha 'udun yun k'ut whut'enne, 'enne cha buYak'usda unli.

30 Yak'usda 'ilhoghun za unli. 'Et huwa Lizwifne 'ink'ez 'udun yun k'ut whut'enne buba 'alha' hoont'oh de, 'et de ninta' hunt'en-un buba gak whutilhtselh.

31 'Et whu la gha ts'e, wheni Yak'usda ooba 'alha' ts'int'oh ts'ih'un un'a na'ts'uja, 'et duts'ínt'oh de, Moses be 'udustl'us oonats'odutilnoh nuhzun eh? 'Awundooh! 'Awhuz 'et diz'ai. 'I cha Yak'usda ooghuni 'unt'oh.

4

Abraham Yak'usda ooba 'alha' 'unt'oh 'et whe oolubeshi ooba gak nasdli'

1 Wheni Lizwifne netsoda'-un Abraham ooghu dája uzninzun? Niz de yinka inda' huwa ndet suba nahoon'ai?

2 Ndi yun k'ut yinka inda' 'et huwa eh Yak'usda ninta' 'ant'en-un yuba gak whulhtsi? 'Et 'alha' hoont'oh de, Abraham whé' ot'e' da', 'et hoontsi 'aw Yak'usda nalh íloh.

3 Yak'usda ooghuni 'uk'éguz-un oonailnih eh? "Abraham Yak'usda ooba 'alha' 'unt'oh 'et huwa ts'ih'un dune unli yúlhni," ni whe 'utni.

⁴ Dune 'it'en de 'aw ye unzoo-i iloh whe 'uk'elha hole', k'us be 'ut'en ba 'uk'elha hole' la, 'aw 'ants'et oogha lhoohoolts'ulh.

⁵ 'Et hoonts'i dune Yak'usda dája ni la ooba 'alha' hoont'oh de, 'et de nínta' ut'íh-un Yak'usda yuba gak whulh'tsi. Whuz un'a yuba' whut'ilelh 'aw hoonliyaz yuba lhe'ílel 'et hoonts'i. Whuz un'a Yak'usda idut'anelh ts'ih'un dune inli.

⁶ Lerwe David 'en cha 'et huwu yalhduk, mbe la Yak'usda yúlhni, “Nyun ts'ih'un dune 'int'oh,” 'aw 'ut'en 'uyalh'en-i, 'i gha iloh, 'et hoonts'i 'en 'alha 'uk'enus hoonzoo-un ooghá whul'ts'ut whe 'unt'oh.

⁷ Njan 'et dutni,
 “Mbe la tank'us ít'enne bulubeshi buba 'ún yutil-
 hdilne
 'ink'ez bulubeshi 'aw lhist'en sulí lé'uja de,
 'enne 'uk'enus hoonzoo-un bugha whul'ts'ut.

⁸ Mbe la dune Yak'usda 'aw lubeshi 'ulh'en-un
 lhinízun,
 'en dune 'uk'enus hoonzoo-un oogha
 whul'ts'ut whe 'unt'oh,”
 ni whe 'utni.

⁹ 'Et daja nahzun? 'Et dune buhúzt'us whe be hóodat'enne, 'enne za tilah Yak'usda gha 'uk'enus hoonzoo-un bugha whul'ts'ut? K'us ndunne lhuhít'usne, 'enne cha tilah Yak'usda gha 'uk'enus hoonzoo-un bugha whul'ts'ut? Njan 'et duts'útni, Abraham Yak'usda daja ni la ooba 'alha' hoont'oh 'et huwa ts'ih'un dune unli yúlhni.

¹⁰ Nkeda' Yak'usda yudáni' ts'ih'un dune unli? Hitit'us whutso tilah k'us hukw'elh'az tilah? Hitit'us whutso 'et be hóodat'en 'aw hukw'elh'az iloh.

11 Abraham Yak'usda daja yudáni' 'et ooba 'alha' hoont'oh, 'et huwa 'utni Yak'usda ts'ih'un dune yulhni. Yak'usda yudáni' hitit'us-un whutso da'. Hukw'elh'az huyúzt'us 'et whe la be hóodat'en-un ts'ih'un dune 'unt'oh. 'Et huwa mbe la Yak'usda daja ni ooba 'alha' hoont'ohne, 'aw buba lhe'hít'us whe bube hóodat'en hoonts'i, 'enne Abraham butso whudilhduh íne'. 'Enne cha Yak'usda ubúlhni, ts'ih'un 'uhint'ohne.

12 'Ink'ez whulohne Lizwifne, 'enne cha Abraham butso whudilhduh unli. Lizwifne ts'iyawh bubuhúzt'us whe bube hóodat'en. 'Et hoonts'i mbe la Lizwifne Abraham k'un'a Yak'usda ooghuni buba 'alha' 'unt'ohne, 'enne za Abraham butso whudilhduh-un unli.

Yak'usda nets'ú hoozi-un be 'alha' nudzun-i gha za nets'ó tilts'ulh

13 Abraham Yak'usda daja yudáni' 'et ooba 'alha' hoont'oh 'ink'ez Yak'usda yúlhni ts'ih'un dune unli. 'Et whu la gha ts'e Yak'usda Abraham 'ink'ez ye kédindene buts'ú yoozi. 'Et ndi buts'ú yoozi-i gha ndi yun buch'e' whutaleh. Ndi buts'ú yoozi-i 'aw Moses be 'udustl'us gha íloh whe butl'a ídan'ai, 'et k'us Abraham Yak'usda dájá yudáni' ooba 'alha' yint'oh. 'Et huwa ndi buts'ú yoozi-i butl'a ídan'ai.

14 Mbene la Moses be 'udustl'us yuk'úne' 'ut'enne 'aw 'et huwa iloh ndi yun buch'e' whutaleh. 'Et whuz un'a za 'uts'ut'en de, 'et de Yak'usda yuts'ú hoozi-un gak nawhutádleh, 'ink'ez Yak'usda ooghuni neba 'álha' hoont'oh-un 'ants'et 'uwhutát'elh.

15 'Et hoonts'i ndi Moses be 'udustl'us 'i be dune bulubeshi ghuu buba nahutideh. 'Et hoonts'i dune Moses be 'udustl'us lhuhuyít'i de, 'et de Yak'usda

highuni hidulhyoh ne'út'en de, 'et huwa 'aw buba nahooodeh aít'oh.

¹⁶ 'Et huwa Yak'usda ye únzoo-i gha highuni dune yílhchoot de, 'en Yak'usda nalh ts'ih'un dune unli. 'Et whe ndet la Yak'usda dune ts'óohoozi-un ts'iyanne Abraham yukédindene, 'enne buch'e' whutaleh. Mbene la Lizwifne Yak'usda ooghuni ooba 'alha' 'unt'ohne, 'aw 'enne za íloh, ts'iyanne Abraham k'un'a Yak'usda ooghuni hiyílhchoot de, 'alha ts'iyanne netso whudilhdzulh-un unli.

¹⁷ Yak'usda ooghuni 'uk'éguz-i Yak'usda Abraham ndúyúlhni, “Dune lhelhdoh didohne butso whudilhdzulh-un nyuzúsi.” 'Et huwa Yak'usda Abraham lhelhdoh didohne butso whudilhdzulh-un unli yuba lé'unt'oh. Yak'usda yuts'ú hoozi-un 'aw lhe'whúsní, 'et hoonts'i ts'ih'un un'a 'uhooja k'un'a ooba 'álha' hoont'oh. Ndi Yak'usda 'en 'unt'oh 'en gha yaidláne cha za hukhuna, 'ink'ez ndai la 'uyínla-i musai be 'uyínla.

¹⁸ Yak'usda yuts'ú hoozi-un lhane didowhne butso whudilhdzulh-un tileh. 'Uhóneh aít'oh le'hoont'oh, 'et hoonts'i ooba 'alha' hoont'oh 'et nduwhútanelh. 'Et Yak'usda 'uyúlhni, “Nyukédindene hutildlai,” et huwa.

¹⁹ Tube duneti súli', nts'en'a suba buzkeh hole'? 'Ankw'us 100 yus k'ut be sulí'. Oo'at Sarah 'en cha 'et dunt'oh, buzkeh whutáleh-un 'on 'un haníjan. 'Et hoonts'i, njan 'aw soo cho howu ni lhíloh, Yak'usda daja yudáni' la, 'et tube cho ooba 'alha' hoont'oh 'et huwa.

²⁰ Yak'usda ndet la yuts'ú hoozi-un 'aw 'uts'un un'a lhe'nízel 'ink'ez 'aw nawh ooba lhe'hóot'oh. Yak'usda ooba 'alha' 'unt'oh, 'et whe ulhtus sulí', 'ink'ez Yak'usda dílhiti'.

21 Yak'usda ndet yuts'ú hoozi-un 'et ye úlhtus-i be ndutínelh t'eoonínzun. 'Aw nawh lhe'hóot'oh whe ooba 'alha' hoont'oh.

22 'Et huwa 'utni Yak'usda, “Ts'ih'un dune inli,” yúlhni.

23 Yak'usda ooghuni 'uk'éguz-i Yak'usda Abraham ndúyulhni, “Ts'ih'un dune inli.” Ndi 'aw Abraham za iloh ooba 'uk'éguz,

24 wheni cha neba 'unt'oh. Yak'usda Sizi Gri neMoodihti dazsai whe dunaidilhti 'et neba 'alha' 'uhoont'oh de, 'et de Yak'usda nedutánelh, “Ts'ih'un dune ts'inli.”

25 Tank'us 'úts'ut'en huwa Yak'usda Sizi Gri butl'a yálhti, 'ink'ez dazsai whe dunaidilhti. 'Et huwa ninta' ts'ut'ih-un Yak'usda neba gak whulhtsi.

5

Yak'usda ook'eke nats'usdli

1 Yak'usda daja nedáni' 'et neba 'alha' hoont'oh. 'Et whe la ninta' ts'ut'íh-un Yak'usda neba gak whulhtsi. 'Et whu la gha ts'e Sizi Gri neMoodihti 'en gha Yak'usda ts'un nedzi dizghel.

2 Sizi Gri neba 'alha' 'unt'oh, 'et huwa Yak'usda ye únzoo-i nech'e' unli whe 'unt'oh, 'ink'ez 'i be 'ilhiz wheni 'et néznindil. 'Et la ts'uhóont'i' whe huba ts'ilh'i ndet la whusawhútilts'ulh-un Yak'usda dádiziti' la t'ets'ontizeh.

3 'Ink'ez 'aw 'et za iloh, 'et huwa dune neezúla hoontsi, ts'uhóont'i', 'ink'ez whulh ts'úzyin-un whunénilhtan lé'hoont'oh.

4 'Ink'ez ts'iyanne t'ehonózin dant'óhne dune ts'inli. 'Et whuz un'a dune ts'inli huwa, huba ts'ilh'i ndet la whusawhútilts'ulh-un Yak'usda dádiziti' la t'ets'ontizeh.

⁵ Yak'usda Ndoni nets'ó tl'aidan'ai 'ink'ez neyudíłts'ut. 'En gha Yak'usda dalcho 'i be nek'entsi' t'ets'onínzun. 'Et huwa 'et dzin whusawhútilts'ulh-un 'aw hukwayá lhts'íloh whe huba ts'ilh'i.

⁶ Whutso da' 'aw be ts'ílhtus-i lhts'ít'i inle', Yak'usda ts'ih'un un'a ooba yinka uzdutáłts'ilh huba. 'Et hoonts'i ndet dzin Yak'usda 'udun néwhunin'ai-un, 'et dzin Christ ts'iyanne lubeshi 'ulh'enne ooba dazsai.

⁷ Howu nuní nuhzut, 'aw dune ts'ih'un 'unt'oh-un ba daóotsah hukwa' ninzunne hooloh. Nohtoh 'ilhoghun tilah hoonli oodzi hóonli cha 'unt'oh, 'en dune unzoo-un ba datítsah huba.

⁸ 'Et hoonts'i wheni 'awhuz lubeshi 'ulh'enne ts'inli inle' whe Christ neba dazsai. 'Et whe Yak'usda whunénilhtan dalcho-i be nek'entsi'.

⁹ 'Aw 'et za íloh, Sizi Gri buzkaí' be Yak'usda ninta' ts'unt'en-un neba gak whulhtsi. 'Et huwa ndet la Yak'usda lubeshi 'ulh'enne whewhunujut-un whe buba nahutiyeh. 'Et huwa Sizi Gri 'en be Yak'usda ye húnilch'oh-i, 'i ch'az uzdutijih.

¹⁰ 'Awhuz Yak'usda ooch'az úzditni inle' whe ooYe' neba dazsai. 'Et huwa 'aw Yak'usda 'awhuz nebulh lhónulhch'eh. 'Et 'on 'un cha, Sizi ye khúna-i, 'i be uzdutijih 'et huwa.

¹¹ 'Aw 'et za íloh, Sizi Gri neMoodihti 'en gha Yak'usda bulh ts'uhóont'i', 'aw 'on 'un nebulh lhuntalhch'oh 'et huwa.

Adam 'en la gha ts'e lubeshi 'uts'ulh'en, 'ink'ez Sizi Gri 'en gha Yak'usda nelubeshi neba gakyulhtsi

¹² Huwú nuní nuhzut, Adam lubeshi ílhchoot, 'i la gha ts'e ts'iyanne ndi yun k'ut lubeshi 'ulh'enne huzdli'. Lubeshi 'uts'inla de, dáztitsah. Ts'iyawh lubeshi 'uts'inla, 'et huwa ts'iyawh yats'adlah.

13 Yak'usda Moses dughuni yutl'aídan'ai. 'Et whuts'un dune lubeshi 'uhulh'en. Dunene Moses be 'udustl'us 'aw lhahuyít'ih, 'et huwa bulubeshi ba nahutideh-un k'at le wheni 'et néwhunin'ai.

14 'Et hoonts'i Adam yinka usda da' Moses yinka nenínya 'et whuts'un, dune lubeshi 'uhulh'en, 'et huwa yahadlah. Adam Yak'usda ooghuni t'einínzun, 'et hoonts'i k'einínyuz, 'et whe lubeshi ílhchoot. 'Et whu la gha ts'e ts'iyanne lubeshi 'uhulh'en. Ndunne dune 'aw Adam k'un'a lubeshi lhe'hílel, 'et hoonts'i lubeshi 'uhulh'enne hinli inle' 'et huwa yahadlah. Adam 'en whusatíyalh-un dult'oh.

15 Yak'usda ndun whusayalh'a-un, 'en gha nelubeshi neba yunawhudilhnoh. 'I 'ants'i negha ínin'ai. Ndi 'ants'i negha ínin'ai-i 'aw Adam la gha ts'e 'uts'úja-un whundúlhilt'oh. Adam lubeshi yílhchoot 'et huwa ts'iyanne yahadlah sulí'. 'Et hoonts'i Yak'usda ye únzoo-i gha nelubeshi yunawhudilhnoh. 'Et huwa Yak'usda ye únzoo-i Sizi Gri gha 'i lhane ghalts'ut.

16 'Et Adam lubeshi ílhchoot whe dáhooja la whunulh'en. Yak'usda ndi negha ínin'ai-i, 'i 'aw 'et whundúlhilt'oh. 'Alha' hoont'oh whe ndi 'ilho lubeshi 'ulya 'i gha Yak'usda ye náhutihyeh inla-i ts'iyanne dune dahútitsah. Lubeshi lhai 'uts'inla hoonts'i, Yak'usda 'ants'i negha ínin'ai-i, 'i be ninta' ts'unt'en-un neba gak whulhtsi.

17 Adam oolubeshi 'i gha ts'iyanne dune yahitádlah. Ndi dune yé datsah-i 'aw hila gha óoya' aít'oh. 'Et hoonts'i Yak'usda ye néts'un unzoo-i, 'i 'on nus unzoo. Mbene la yílhchootne, 'enne 'i gha, 'ants'i negha ínin'ai-i dult'oh, whe Yak'usda

neúlhni, ts'ih'un dune ts'inli. 'Ink'ez nedutálhti' cha whe 'ilhiz wheni huztinalh. 'Et Sizi Gri whuz un'a neba hoonla.

18 Njan 'et whunóhnoostun hukwa' dusni, Adam lubeshi ílhchoot, 'et huwa ts'iyanne dune yahitádlah k'un'a buba nahisda. 'Et Sizi Gri whuz un'a za ts'ih'un 'uhoont'oh k'un'a neba 'uja. Njan hukwa' uzninzun de ninta' ts'unt'en-un Yak'usda neba gak whulhshi, 'ink'ez 'ilhiz wheni khuztinalh whe' hoont'oh.

19 Adam 'aw khuni k'únulhe'it'el, 'et huwa 'en oogha' hooja ts'iyanne dune lubeshi 'ulh'enne huzdli'. 'Et hoontsi' Sizi Gri 'úk'une' 'ust'en-un huwa lhane dune ts'ih'un 'uhint'oh tileh.

20 'Et 'on 'un cha Yak'usda dughuni Moses tl'aídan'ai, 'et whe la whunenulhtun dáhooltsuk whe Yak'usda ooghuni k'úzninyuz. Ndet la t'ets'onínzun lubeshi 'ulh'en ntsi'ne ts'inli de, 'et de nats'uhoo'aih Yak'usda ye néts'un únzoo-i, 'i 'on nus ulhtus whe nelubeshi yuch'a' nilhde.

21 'Oh da' lubeshi gha dune ye dátsah-i 'aw yula gha óoya' aít'oh. 'Et hoontsi' 'andit Yak'usda ye únzoo-i, dune huyílhchoot de, 'i gha 'ilhiz hukhuti-nalh. NeMoodihti Sizi Gri ts'ih'un 'unt'oh, 'et huwa 'en gha whuz un'a neba' hoonla.

6

Netsudule ooch'az náts'oolyeh 'ink'ez Sizi Gri ook'úne' ts'oot'en

1 T'ewhunúhzun eh dája nohdásni'? Lubeshi 'uts'ulh'en za eh uztit'elh, Yak'usda dalcho-i be nets'un únzoo t'ets'ontázin huba?

2 Nts'en'a 'uwhutát'elh? Nets'en'a la lubeshi 'uts'ulh'en-un whulazditni, 'ink'ez doo cha za lubeshi uztilh'elh? 'Aw 'uhót'e' ait'oh!

3 'Awhuz eh t'ewhunuzúhzun? Mbene la Sizi Gri gha too be' hulya de, 'et de dune t'ehontázin Sizi Gri oodune'ne hinli. 'Et duts'úja de 'ants'i 'en bulh dats'úzsai lé'ts'int'oh.

4 Ndi too be' ts'ulya 'i gha 'ants'i Christ bulh dats'úzsai, 'ink'ez hiyulh ánealhti le'ts'int'oh. 'Ink'ez ndet la neBá ye ulhtus-i be yaidlánne toh dunaidilhti da', 'et whuz un'a za wheni 'uyoon nats'usdli' k'un'a yinka uzdólts'i' huba' hoont'oh.

5 'Ants'i Sizi Gri hiyulh ánealhti bulh 'ilhoghun duts'últ'oh de, 'et whuz un'a dunadija da' bulh 'ilhoghun ts'inli lé'uztit'elh.

6 Njan t'ets'onínzun, 'uda' dats'int'oh la inle', 'et Sizi Gri tulalhgus k'ut whulh dazsai. 'Et whe lubeshi uztilh'elh hukwa' uzninzun-un gak neba whutaleh. 'Et huwa nts'en'a la niz de né'ts'ust'en-un, 'aw 'on 'un hukw'ú ne'ts'oot'en áit'oh. 'Aw 'on 'un netsudúle be ulhna lhts'utisdle, 'ink'ez 'aw 'on 'un lubeshi uztilh'elh-un hukwa lhe'ts'untiszil.

7 Mbe la Sizi Gri yúlh dazsai le'uja-un, 'en oolubeshi ts'u hanálti whe 'unt'oh.

8 'Et huwa wheni Christ bulh dats'úzsai le'ts'uja de, 'et de 'en bulh khuztinalh, 'et neba 'alha' hoont'oh.

9 'Et t'ets'onínzun, Christ yaidlanne toh danadija 'ink'ez 'ilhiz khutinalh. 'Aw whulh nat daóotsah áit'oh whe' hoont'oh.

10 'Ilhoh za ts'iyanne ba dazsai. 'Et hoonts'i 'andit khuna 'ink'ez Yak'usda bulh khuna.

11 Nohni cha lubeshi be yaihdla nahzun, 'et hoonts'i Yak'usda, Sizi Gri neMoodihti 'en bulh, khahna whe aht'oh.

12 'Et huwa lubeshi nohdzi yo hóle', 'ink'ez k'une' nohool'en junih!

13 'Aw 'on 'at nohyust'e tank'us un'a 'utit'elh wheni ootl'á'dudoolhyelh junih, 'et k'us khahna hukw'un'a ootl'a'dudulhye 'ink'ez Yak'usda ba nohyust'e ts'ih'un un'a 'ut'en oolh'e'.

14 Moses ooghuni nohtl'aídan'ai-i inle', 'i oot'anínohtan junih. Yak'usda ye únzoo-i, 'i za oot'anínohtan. 'Et de la lubeshi nohmoodih oole' ait'oh.

15 Daja nahzun? Niz de khuni netl'aídan'ai-i, 'i 'aw 'on 'un oot'aníznootan huba lhe'hóot'oh. 'Et Yak'usda ye únzoo-i, 'i za t'aníznintan de, lubeshi uztilelh-un netl'ahóot'ai nahzun eh? 'Aw 'uhót'e' ait'oh.

16 Njan 'aw t'ewhunuzúhzun? 'Et 'ilhoghun dune ootl'á'dudilhya de, ndet hukwa' ninzun-un 'oh tiht'en, 'et de 'en be 'ulhna aht'oh. 'Et whuz un'a za lubeshi ootl'á'dudilhya de, lubeshi be úlhna aht'oh, 'ink'ez 'ilhiz wheni kwuncho yo 'et ts'u tihdulh, 'i nohba k'elha tileh. 'Et hoonts'i Yak'usda ootl'á'dudilhya de, Yak'usda be 'ulhna tihleh, 'ink'ez Yak'usda nohdutánelh ts'ih'un aht'oh, 'et whuz un'a nohba k'elha whutáleh.

17 'Ink'ez sulhutsinke tube nohba hoonúst'i 'et huwa Yak'usda, "Musi," dusni. Niz de lubeshi be 'ulhna ahli inle', 'et hoonts'i nohdzi ndulcho-i be ndet la whunoh hodalh'e'-un hukw'úne' zaht'en.

18 'Et 'andit lubeshi ch'a dahjih, 'ink'ez Yak'usda be 'ulhna suhli'.

19 Ts'iyanne 'ulhna e'ut'en k'oh t'ehonínzun, 'et huwa whuz un'a nohbulh yásduk. 'Et huwa daja nohdutásnelh-un 'aw nohba huwa lhúhoolna' whe sudutáhts'o. Niz de nohyust'e lubeshi be 'ulhna

tihleh huba ootl'a'dudilhya íne'. 'Ink'ez hoontsi'-un 'uhoolh'en-un nus za lhé'hooltsi' whulh'i. 'Andit Sizi Gri oodune' ahli 'inka whuz un'a za Yak'usda nohyust'e ootl'aítihlelh be 'ulhna tihleh huba. Whuz un'a aht'en de, ts'ih'un utiht'elh, 'ink'ez ts'iyanne t'ehontázin Yak'usda ba 'udun nebuninlane sahli'.

²⁰ Lubeshi be 'ulhna ahli da', 'aw ts'ih'un un'a utiht'elh lhnúhzil íne'.

²¹ 'Et hukwayá hoonli tune' zaht'en íne'. 'Aw whe soo lhe'aht'el 'ink'ez 'et hukw'elha 'ilhiz wheni kwuncho yo ts'u tíhdulh whe' hoont'oh. 'Et whuz un'a dune ahli íne'.

²² 'Et 'andit Yak'usda be 'ulhna ahli. Whuz un'a aht'én-un 'et hukw'elha Yak'usda ba 'udun neb-uninlane sahli', 'ink'ez hukw'elh'az 'ilhiz wheni yak'uz ts'u tíhdulh.

²³ Lubeshi 'uts'alh'en-un, 'i k'elha daztitsah. 'Et hoonts'i neMoodihti Sizi Gri, 'en gha Yak'usda 'ilhiz be ts'ukhutinalh-un, 'et 'ants'i negha óonin'aih.

7

Sizi Gri k'úne' 'ut'enne 'aw Moses be 'udustl'us 'i gha iloh buba nahutideh

¹ Sulhutsinke, Yak'usda dughuni Moses tl'aídan'ai-i soo ts'ih'un t'enuhzun, 'et huwa' dusni be nohbulh yasduk. Dune khuna whutoh ndai la khuni Yak'usda butl'a ídan'ai hik'úne' oot'en huba 'unt'oh.

² Njan whunulh'en, ndet la ts'eke dune ghusda de, yinka usda whutoh, yulh 'ilhoghun lhih. 'Et ooki dátsaih te, 'et 'aw yulh 'ilhoghun lhíloh nawhudlih. 'Et whuz un'a Moses be 'udustl'us ni whe' 'utni.

3 'Et ooki dazsai de, 'et Moses be 'udustl'us gha ndun ts'eke soh natisja whe 'unt'oh. Hukwa' ninzun de, 'uyoon dune ghu natidalh 'ink'ez 'aw lubeshi ooba lhuhóoloh. 'Et hoonts'i ooki 'awhuz khuna whe 'uyoon dune zih usda de, 'et de lubeshi 'ulh'en, 'ink'ez lubeshi 'ulh'en-un 'unt'oh.

4 Sulhutsinke ndet la whunoh hodis'e-un 'et huwa t'oonáhzun nts'en'a la Sizi Gri k'úne' aht'enne ahli. Nohni 'ants'i Christ bulh dasáhtsai léaht'oh ínle'. 'Et huwa 'aw 'on 'un Moses be 'udustl'us oot'anínohtan-un huba lhe'hóot'oh. Christ bulh dats'úzsai, 'et huwa Moses be 'udustl'us yuch'a naneuzdla. 'Et 'alha 'andit mbe la dazsai 'ink'ez dunadija-un, 'en bulh 'ilhoghun tihleh.

5 Niz de Moses be 'udustl'us lubeshi yech'a neniyooot 'et hoonts'i nedzi hukwa' ninzun k'un'a yinka uzdilhts'i. Neyust'e lubeshi ootl'ats'íyalhti le'ts'inla, 'et duts'úja huwa kwuncho 'i neba k'elha tileh.

6 Niz de Moses be 'udustl'us oot'aníz'nintan ínle'. 'I gha 'ants'i ts'úlhghel lé'ts'int'oh ínle'. 'Et hoonts'i Sizi Gri bulh dats'úzsai da' nela nawhuditni lé'ts'uja. 'Et 'andit Ndoni ooghuni 'andidi-i, 'i 'ulhna ts'inli whe ook'úne' ts'oot'en huba' hoont'oh, 'aw 'on 'un Moses be 'udustl'us oot'aniznootan aít'oh.

Moses be 'udustl'us unzoo eh?

7 Moses be 'udustl'us ooghu dája uznootin súbá? Moses be 'udustl'us 'i ghá eh lubeshi 'uts'ulh'en? 'Awundooh! 'Aw 'uhót'e' aít'oh. 'I gha lubeshi 'ulh'en-un usdli t'éwhunúszun. Moses be 'udustl'us k'uyasduk whe 'utni. “Uyoonne ch'e' ha' nonzin junih,” 'i gha nawhus'ai lubeshi 'ulh'en-un usdli.

8 'Et whutso da' Moses be 'udustl'us ooyit lubeshi 'us'en-un inle' 'aw t'eóonuzúszun. 'Et hoonts'i Yak'usda khuni netl'aídan'ai-i t'eniszin whe, 'et dalcho-i be syust'e lubeshi ts'u nínt'i-un 'et nawhus'ai.

9 'Et whutso da' Moses be 'udustl'us ooyit kwuncho yo ts'e tísyalh t'eóonuzúszun. 'Et hoonts'i Yak'usda khuni netl'aídan'ai-i t'eniszin whe lubeshi 'ulh'en-un usdli, 'ink'ez kwuncho yo ts'e tísyalh 'et nawhus'ai.

10 Yak'usda khuni netl'aídan'ai-i, 'i 'ilhiz ts'ukhutinalh-un whunénilhtan, 'et hoonts'i ook'uyasduk huwa kwuncho yo ts'e tísyalh-un nawhus'ai.

11 'Et Yak'usda khuni netl'aídan'ai-i t'eniszin whe syust'e lubeshi ts'u nínt'i 'i khasúnint'a whe nanist'a 'et huwa kwuncho yo ts'e tísyalh t'eooniszin.

12 'Et huwa Moses be 'udustl'us lubeshi ooghu hooloh, 'ink'ez nankilt'oh 'uyoo khuni netl'aídan'ai-i, 'i cha lubeshi ooghu hooloh ts'ih'un un'a 'ink'ez unzoo whe 'unt'oh.

13 Dája ts'un tizilh 'et huwun? Ndai la sba unzoo-i, 'i gha kwuncho yo ts'e tísyalh tóleh? 'Aw 'uhót'e' aít'oh! Ndi Yak'usda khuni netl'aídan'ai-i nela' 'oot'en ha negha íninla. 'I gha lubeshi dáltsi' t'eniszin. Sich'oh lubeshi ts'u núst'i 'et huwa lubeshi 'ulh'en-un usdli 'et nawhus'ai, 'ink'ez whu la gha ts'e kwuncho yo ts'e tísyalh inle'.

Neyust'e 'ahoolhyiz lubeshi ts'u nínt'i, 'et huwa neba huwa whulna' 'aw Moses be 'udustl'us ook'úne' ts'oot'en aít'oh.

14 Ndoni gha Moses be 'udustl'us neghá yunle, 'et hoonts'i syust'e lubeshi ts'u nínt'i, 'ink'ez lubeshi e'ulhna tisdleh 'et t'eoonuszun.

15 'Ink'ez syust'e lubeshi ts'u nín'ti te, si sba 'aw lhe'hóozoo' whe' hoont'oh. Ndai la 'óos'en hukwa lhe'núszun 'i za 'us'en, 'ink'ez ndai la 'uk'enus whuts'u dusní-un, 'oh te za ne'ust'en.

16 'Et ndet la hukwa lhe'nuszun-un 'ust'en te, 'et Moses be 'udustl'us sba ts'ih'un 'unt'oh t'ewhunúszun.

17 'Et hoontsi, 'aw si hukwa' nuszun íloh whe 'ust'en, ndi lubeshi syust'e ts'u nín'ti-un, 'i gha 'ust'en.

18 'Aw syust'e hoonzoo-un whuts'úlhnit'i. Hoonzoo te né'tist'en hukwa' nuszun 'et hoontsi 'aw 'oosneh aít'oh.

19 'Et hoonzoo te né'tist'en hukwa' nuszun te, 'aw 'uhóosdle aít'oh. 'Ink'ez hoontsi' 'uwhutis'elh hukwa lhe'núszun hoontsi, 'aw huwa lhúhoolna' whe 'oh te ne'úst'en.

20 Hoontsi' te ne'úst'en de, 'aw hukwa lhe'núszun, 'et hoontsi 'aw si hukwa' nuszun íloh whe 'ust'en, ndi lubeshi syust'e ts'u nín'ti, 'i gha 'ust'en.

21 'Et ndet la ts'ih'un 'utist'elh hukwa' nuszun totsuk, ndi lubeshi ts'u núst'i 'i whuch'az súnilht'i. 'Et nduwhút'en-un nawhus'ai.

22 Sdzi be Yak'usda ook'oh ts'e hoonúst'i'.

23 'Et hoontsi 'uts'un un'a cha t'eóonúszun. 'Et ndiz un'a syust'e seni dúlhyo né'tit'en whuts'u nín'ti. 'I be lubeshi soontun 'et ndust'oh, 'ink'ez syust'e whuz za nint'i.

24 Tube tez'en. Ndi syust'e lubeshi za ts'u nín'ti. 'I gha kwuncho yo ts'e tísyah. Mbe 'et whuch'a sútilhyih?

25 Sizi Gri 'en za 'utinelh. 'Et huwa tube cho Yak'usda, "Musi," dusni.

'Et ndiz un'a 'ust'oh, seni be Yak'usda ook'oh ts'e za ook'úne' 'ust'en, 'et hoontsi syust'e 'awhuz lubeshi ts'u nín'ti za 'unt'oh.

8

Sizi Gri Ndoni gha 'ilhiz ts'ukhutinalh-un 'et neghá whunin'ai

¹ 'Awet 'andit, mbene la Christ oodune' unlíne, 'aw kwuncho yo ts'e wheni buba nalhuhídil. 'Et ndunt'ohne 'aw buyust'e nint'i ts'e hukw'u nulhe'hust'en, 'et k'us Ndoni ook'oh ts'e za hukw'u ne'hut'en.

² Ndoni gha 'ilhiz khutisnalh whe Christ bulh 'ilho usdli, 'ink'ez Ndoni ook'oh ts'e ook'une' 'ust'en-un 'i be lubeshi ch'a nasulhti. 'Et huwa 'aw dalhtuzisa.

³ Neyust'e lubeshi ts'u nínt'i, 'et huwa Moses be 'udustl'us 'aw nela 'ooneh aít'oh. 'Et hukw'elh'az Yak'usda duYe' nets'ítih'a'. 'En ooyust'e neyust'e dult'oh, 'et hoonts'i neyust'e 'i lubeshi bulh 'únt'oh. 'Ink'ez datítsah-un whutl'a'dudilti ndi yun k'ut dune bulubeshi k'elha whutilhtselh 'et wheni.

⁴ 'Et whe ndai la Moses be 'udustl'us nets'u húkwa' 'utni-un, ts'iyawh neba lhaóodinla. Wheni 'uts'int'oh, 'aw neyust'e nint'i ts'e hukw'u nulhe'ts'ust'en, 'et k'us Ndoni ook'oh ts'e za hukw'u ne'ts'ust'en.

⁵ Mbene la lubeshi za ghu nuní nuzutne 'ahoolhyiz lubeshi 'uhulh'en. 'Ink'ez mbene la Ndoni k'oh ts'e za nuní nuzutne, 'enne Ndoni k'oh ts'e za hukw'ú ne'hut'en.

⁶ 'Et mbene la lubeshi ts'u nínt'ine, 'enne kwuncho yo ts'e hutidulh, 'ink'ez mbene la Ndoni k'oh ts'e dune unline, 'enne Yak'usda whudizghel-un buch'e' whutaleh 'ink'ez 'ilhiz hukhutinalh.

⁷ Njan huwa' dusni, mbene la 'ahoolhyiz lubeshi ghu nuní nuzutne, 'enne Yak'usda ch'az ditnine hinli 'ink'ez Yak'usda ook'oh ts'e k'úne' hoot'en-un

whutl'a lhé'hududulhti, Yak'usda k'úne' hutit'en 'aw 'úhóoneh aít'oh 'et huwa.

⁸ 'Et ndunt'óhne, buyust'e lubeshi ts'u nínt'ine, 'aw Yak'usda ba lhe'hízoo'.

⁹ 'Et Yak'usda ooyughi nohyudínda de, 'alha Ndoni oodune'ne ahli 'ink'ez nohyust'e lubeshi ts'u nínt'i-un 'aw ook'únulhe'zajt'en. 'Et hoonts'i mbene la Christ ooyughi* lhit'ihne, 'enne 'aw oodune'ne luhíloh.

¹⁰ Nohyust'e lubeshi gha datítsah, 'et hoonts'i Christ nohyudínda de, 'et de nohyughi 'ilhiz khutinalh Yak'usda ba ts'ih'un aht'oh suli' 'et huwa.

¹¹ Christ dazsai whe Yak'usda dunaidilhti. Ndun Christ dunaidilhtí-un, 'en ooyughi nohyudínda de, 'en gha nohyust'e doo cha khutinalh-un yughá oota'alh.

¹² Sulhutsinke, nja dúhoont'oh whe' hoont'oh, nohyust'e lubeshi ha' nínzun de, 'aw whuz un'a oohneh huba lhe'hóot'oh.

¹³ 'Et whuz un'a dune ahli de, 'et 'alha hoont'oh whe kwuncho yo ts'u tíhdulh. 'Et hoonts'i Ndoni 'en gha nohyust'e lubeshi ha' nínzun-un 'etsul 'uhla de, 'et de 'ilhiz wheni khutihnalh.

¹⁴ Mbene la Ndoni buts'u húkwa' nínzun hukw'un'a 'uhut'enne, 'enne Yak'usda oodune' hinli 'et huwa.

¹⁵ 'Et Ndoni nohyudílt'sut whe 'aw Yak'usda be ntilhjut wheni 'ulhna lhunohíhtsel. 'Et nohyudílt'sut whe Yak'usda oodune' nohulhtsi. 'Et huwa whélhts'uniljut whe bulh yáts'ulhduk 'ink'ez, "Abba, 'uBá," ts'utni.

¹⁶ Ndoni 'en 'unt'oh neyughi whubunulhtun, wheni Yak'usda buzkeh ts'inli.

* **8:9** Yak'usda ooyughi 'ink'ez Christ ooyughi 'ilho za unli. 'En Ndoni huyúlhni.

17 'Ink'ez mbene la Yak'usda buzkeh unlíne, ndai la Yak'usda buts'ú yoozi-i, 'i buch'e' whutaleh. 'Et whuz un'a Christ bulh úztit'elh, Christ bulh dzoh nuts'uzut de, 'en bulh uzdutáti' 'et huwa.

K'at le Yak'usda nedutálhti'

18 'Et nja dudúzni, Yak'usda ye dizti-i whuneuntilhtun-un hooncha k'et njan 'andit Sizi Gri ooba dzoh nuts'uzut-un, 'et ants'i 'uhoont'oh.

19 Ndai la Yak'usda 'uyinla-i, ts'iyawh dudune'ne whubuntilhtun-un, 'et soo hukwa tse húhoolih.

20 Ndi yun k'ut 'ulya-i, 'i 'atsul wheni 'uyínla. 'aw dich'oh 'utahalhúhoo'al, Yak'usda dich'oh 'utahahón'ai whuz un'a 'uhót'e' ha. 'Et huwa ndi yun k'ut 'ulya-i hukwa tse húhoolih 'uts'un un'a na'whutátnel' 'et huwa.

21 Ndi yun k'ut 'ulya-i, njan whusahóolts'ut de, 'et nuján-un 'etsul 'uwhutánelh. Tube la whudízi' hóle'. 'Et Yak'usda buzkeh k'un'a buk'una'it'oh lé'hutinelh.

22 Njan t'ets'onínzun, ndai la Yak'usda 'uyinla-i, 'ohwhi 'andit whuts'un khun dutso, nts'en'a la ts'ekoo buyaz whutále whuz un'a dzoh nuzut.

23 'Aw 'i za íloh, whenich'oh cha ts'ukhun dutso Yak'usda buzkeh gaih za uztileh 'et whuts'un. 'Et 'oh de de, neyust'e 'ants'i kw'una'it'oh lé'tinelh. 'Et Ndoni nets'ú whusayalh'a' inle', 'et whe t'ets'onínzun Yak'usda nedání'-un whuz un'a 'et nduwhútanelh.

24 'Et nts'en'a la Yak'usda oots'u húkwa tse ts'úhooli, whuz un'a uzdiiz. 'Et hukw'u nuní nulhzut, ndet la hukwa tse ts'úhooli-un 'uhóoja de, 'aw 'on 'at hukwa tse ts'úhole' aít'oh. Ndet la dune honalh'en-un, 'aw 'on 'at hukwa tse húhole' aít'oh 'et huwa.

25 'Et hoonts'i Yak'usda ndet la nets'ú hoozi-un 'awhuz lhts'úhoos'en de, 'alha hukwa tse ts'úhole' za' ts'oot'e'.

26 Lhawh hukw'un'a 'aw lhts'ílhtus. Ndoni nela 'ut'en. 'Aw whuloh te ndet huba tenazdutidlí-un 'aw t'êts'onúszun. 'Et hoonts'i Ndoni neba tedudli, khun dutso le'utni, khuni 'aw be yaóoduk ait'oh, 'i be neba tenadudli, 'et whe nela 'ut'en.

27 Mbe la nedzi yo nunúta-un, 'et Ndoni dája ninzun-un t'éwhunínzun. Yak'usda hukwa' ninzun hukw'un'a. Ndoni Yak'usda ooch'e'ne, buba tedudli 'et huwa.

28 'Et huwa t'ets'onínzun mbene la Yak'usda yuk'entsi'ne ts'iyantsuk hoonzoo k'un'a za buba whulhah. 'Enne 'uhint'oh, Yak'usda dutijih ha buka' daní'ne hinli.

29 'Udechoo whuts'un Yak'usda ooch'e' tilehne ts'iyawh t'ebunínzun. 'Et huwa whutso da' buba lhawhúdinla duYe' lé'hutit'elh. 'Et whuz un'a Sizi Gri neulhutsinke lhanne butoh 'udéchoo-un buba unli.

30 Mbene la whutso da' duch'e' tilehne t'ebunínzun 'enne hutijih ha buka' dani'. 'Et tank'us 'uhut'en-un buba gak whulhtsi, 'ink'ez 'enne bubudálhti'.

Sizi Gri 'en gha Yak'usda nek'entsi'

31 T'éwhunúhzun eh njan dáwhulzoo' la? Yak'usda nets'ú ditni de, mbe suba nech'az dotni?

32 'Aw Yak'usda duYe' buch'a lhúyootun whe neba datítsah wheni butl'a yálhti. 'Et Yak'usda neba edúja de, 'et duYe' bulh 'alha 'et hóont'i' whe ts'iyaitsuk negha tílelh.

33 Mbene la Yak'usda 'utahábanlane, mbe 'udutinelh lubeshi 'uhulh'en budutánelh? Gak!

Yak'usda 'en 'uja tank'us 'úhut'en-un buba gak whulhtsi.

³⁴ Mbe 'udutinelh hoontsi' k'un'a neba nahutiye? Gak! Christ 'en za 'uja neba dazsai. 'Aw 'et za íloh, 'en dunadija 'ink'ez Yak'usda naílhni ts'e yughusda 'en neba tenadudli.

³⁵ Ndaí útinelh Christ ye nék'entsi'-i yuch'a nanetálhtelh? Nech'a húhoolh'i, k'us howa whúlna'-un neghá honkat-un, k'us dune neúzula-un, k'us dai ts'ínli-un, k'us tube tets'ul'en, k'us nebulh howa óodli-un uzdilhts'i, k'us nehutuzilghelhelh tílah? 'Aw hoonli 'ooneh-i hooloh!

³⁶ 'Uda' ndai la Yak'usda be 'udustl'us njan dutni, “'Usbai nahituzilghelhelh-i k'un'a 'uts'int'oh.

Nyun ngha dzin totsuk nehutuzilghelhelh le'hoont'oh,”
ni whe 'utni.

³⁷ Hoontsi'-un nebulh 'uw'hut'en 'et hoontsi', nek'entsi'-un, 'en gha 'aw nech'a oodeh aít'oh.

³⁸⁻³⁹ Christ 'en gha Yak'usda nek'entsi', 'inka 'aw nek'entsi'-i yuch'a náneólilh-i hooloh. 'Et whuz un'a sba' hooja. Dats'úzsai-un tilah k'us dzoh nuts'úzut-un tilah, lizasne k'us ndi yun k'ut hiye úlhtus-i be tilah nemoodih hutileh, 'andit dzin 'uhoont'oh-un k'us nus de dawhútat'elh-un, ntsi'-i ndi yun k'ut nudúdeh-i tilah k'us ntsi'-i kwuncho yo ts'e nudúdeh-i tilah, ndai la Yak'usda 'uyinla-i, ts'iyawh Yak'usda ye nek'entsi'-i, Sizi Gri neMood-ihti bulh 'unt'oh, 'aw yuch'a náneólilh-i hooloh.

9

Ndaí la hoonliyaz Yak'usda Lizwifne buts'ú yoozi-i 'aw bugha lhíyikulh, Yak'usda hits'u disni 'ink'ez ooghuni 'aw luhuyóotun 'et huwa. 'Inka

'uja Yak'usda 'udun yun k'ut whut'enne dudune'ne hoole' ni.

¹ Njan nohdutásnelh-un Christ oonalh 'úusni. 'Aw lhozusts'it whe' dusni. Dája nohdutásnelh-un Ndoni oonalh syo ts'e oogha t'ets'oninzun-i 'et cha 'álha' hoont'oh.

² Njan 'et dudúusni whe' dusni, Lizwifne Yak'usda t'anílhonitan 'et huwa 'enne bubughun tube bughu sdzi únduda, 'ink'ez 'ahoolhyiz bughu ni usdli.

³ Lizwifne sulh údidowh 'et huwa bula' tiselh hukwa' nuszun. 'Et whe bula 'e'whudutánelh de, whute Yak'usda skehooyih da' 'ink'ez Christ ch'a naosja' doosni' oole' da'.

⁴ Nduenne Israel oots'u haindene Yak'usda 'utahábanla dudune' hoole' ha. 'Enne 'uhint'oh Yak'usda budálhti' 'ink'ez be buts'ú nahizya-un, 'et buba nahoosdzi. 'Enne 'uhint'oh Moses be 'udustl'us butl'a ídan'ai 'i be nts'en'a la Yak'usda ts'ih'un un'a hiba 'oot'en ha.

⁵ Israel oodune'ne 'uda' dune tso whúdilhdzuhlne ts'u hahánde whe' hint'oh, 'ink'ez Christ 'en cha buts'u haínzut. 'Et huwa ooyust'e dune k'un'a 'uchainya inle'. 'En 'unt'oh ts'iyantsuk whuYak'usda unli. 'Et huwa 'ilhiz wheni whe hidílhiti'. 'Et ndo honeh.

⁶ 'Oh da' Israel khuni ye buts'u nahizya-i, ts'iyawh lhaoodutatneh whe' hoont'oh. Mbene la Israel oots'u haindene, 'aw ts'iyawh iloh Israel whudune'ne hinli.

⁷ 'Ink'ez Abraham ye kédinzutne 'aw ts'iyawh iloh Israel whudune'ne hinli. Yak'usda Abraham yudáni', "Isaac 'en gha za nyukédindene hootádzilh."

⁸ Njan 'et 'udúusni-un, Yak'usda oodune'ne 'aw dune yust'e ts'u haíndene, 'enne íloh 'uhint'oh.

Mbene la khuni ye buts'u nahizya-i, buba 'alha' yint'ohne, 'enne Yak'usda oodune'ne 'uhint'oh.

⁹ Yak'usda Abraham 'en yuts'u náhizya, “Ndet la hoozúsi-un 'et whusanátisdalh 'ink'ez n'at Sarah dune ooyaz tileh,” yúlhni.

¹⁰ 'Aw njan 'et za íloh, Rebecca buzkeh lht'udánke'ne, 'enne bubá, netsoda'-un Isaac, 'en 'únt'oh.

¹¹⁻¹² 'Aw lhahuwhusdle whutso da' whuts'un 'aw hoontsi' k'us hoonzoo-un lhe'whuhusdle da' Yak'usda Rebecca yudáni', “Udechoo-un, 'en duk'oh-un yuk'úne' tit'en.” 'Et whe nts'en'a la Yak'usda hukwa' ninzun-un, 'et whuz un'a 'uhója.

¹³ Njan 'et Yak'usda be 'udustl'us k'ut 'uk'úwhusguz, ndutni, “Jacob* 'ink'ez bulhutsin cha Esau huyúlhni. 'en ookw'esi', 'et hoontsi' Esau 'en 'ants'i sba unli.”

Mbene la yuka' ninzunne, 'enne Yak'usda bugha té'untazeh

¹⁴ 'Ink'ez dája uzdutinélh nuhzun? Yak'usda 'aw ts'ih'un lhi'ít'oh uzdutinélh eh? 'Aw whuz un'a 'uhót'e' aít'oh!

¹⁵ Yak'usda nts'en'a la Moses yudáni'-un,
 “Mbe la oogha té'untaszeh huba 'utahásti-un,
 'en oogha té'untaszeh,
 'ink'ez mbe la ooghu sdzi dúntida'-un,
 'en ooghu sdzi dúntida'.”

¹⁶ 'Et huwa Yak'usda ye 'ugha té'nizeh-i, 'i gha, mbene buka' ninzunne, 'enne 'utahábanla. 'Aw dune dich'oh hukwa' huninzun iloh huwa' hooja, 'ink'ez 'aw hukw'elha 'uhoot'en cha aít'oh.

---

* **9:13** Ndun Jacob, Israel cha huyúlhni, 'ink'ez bulhutsin cha Esau huyúlhni.

17 Yak'usda ooghuni 'uk'unusgúz-i k'ut Pharoah nja ndúyulhni, “Njan 'et huwa Egypt whulerwe nyuzúsi, nyun ungha ndet la whéstus-un dune whúntistun. 'Et whuz un'a soози' ndi yun k'ut ndulcho whe t'entádzin,” yúlhni.

18 'Et njan t'eoonóhzin hukwa' nuszun, mbene la Yak'usda 'utahábanlane, 'enne bugha te'untazilh. 'Et mbene la 'uts'un úninzunne, 'enne cha whuz un'a 'uhint'oh ubilh'i.

19 Whulohne nohtoh 'et tilah sudóhni', “Nts'en'a la Yak'usda ne'úst'en-un 'aw whudulhyoh 'uts'oot'e' aít'oh de, 'ink'ez lubeshi 'uts'ulh'en te, 'et nts'en'a 'utni Yak'usda nek'éhoota'alh?”

20 Mbe ahli whe Yak'usda oodulhyoh uduťihnelh? 'Et dune 'uyínla-i ndi 'uyínla-i nts'en'a 'udutinelh, “Di ha 'inja whuz un'a 'usínla dutinelh?”

21 Nja whunilh'en, dune whutlus be 'oosa' inla de, 'ilho unzoo yulh'tsi de ye' dudutálti' huba, 'ink'ez 'ilho yé' tit'elh wheni 'uyinla. 'Et whuz un'a 'uyínla de, didutch'oh za ooba' hoont'oh.

22 'Et whuz un'a Yak'usda lhelhyoone whe lhelhts'un un'a buba 'uhóonla. Whulohne bu-lubeshi gha Yak'usda kwuncho yo ts'e whébule, dich'oh khanáhuwhut'aih huwa' bulh'ih. Sa' buba sulh'i 'et hoonts'i dzoh nubutilhdzut. 'Enne bugha Yak'usda dáltus ts'iyanne t'éhontázin, 'ink'ez dalcho-i be lubeshi yuts'u dutni, 'et cha ts'iyawh t'éhontázin.

23 'Et wheni cha sa' neba sulh'i. Whutso da' 'utahanéanla negha te'untazilh ha. 'Et whuz un'a wheni cha uzdutáti'. Wheni negha ts'iyanne t'éhontázin Yak'usda yé diziti'-i dálzoo' whe 'unt'oh.

24 Wheni Yak'usda dutijih ha neka' dani'ne ts'inli, 'aw Lizwif butoh za íloh, 'udun yun k'ut whut'enne cha.

25 Yak'usda 'et 'utni nus hoo'en-un Hosea be 'udustl'us k'ut, whuz un'a 'uwhutánelh whe 'utni, “Aw sdune'ne iloh 'enne sdune'ne budutásnelh, 'ink'ez buk'elhúsi'ne, 'enne buk'etisi'.

26 Nts'oh la yun k'ut whudune'ne, 'aw sdune'ne iloh 'aht'oh hubudáni'ne, 'enne hoonts'i Yak'usda khuná-un dudune'ne bubudutánelh.”

27 'Et nus hoo'en-un Isaiah Israel oodune'ne bughu yalhduk whe 'et khuni ulhtus-i be ndutni, “Israel oodune'ne taba sai nduhuniltsuk de, 'et hoonts'i whulohneyaz za hudutijih.

28 'Ink'ez nts'oh la hudilhts'í-un ndet la Yak'usda ubudáni'-un khunsul 'et dutínelh, 'ink'ez 'ilhiz wheni buba nahutiyeh,” ubúlhni.

29 Nts'en'a la nus hoo'en-un Isaiah ndutni, “Mbe la ts'iyaitsuk whuMoodih unlí-un, Lizwifne oolóhne lhubílhyiz de, 'et de Sodom 'ink'ez Gomorrah whut'enne 'et da' bubulh dahooja la, wheni cha 'et dúztinelh.”†

Israel oodune'ne Yak'usda 'aw highuni lhuhuyil-hchoot 'et huwa bula ditni

30 Njan 'et whunóhnoostun hukwa 'ust'en, 'udun yun k'ut whut'enne 'uda' Yak'usda nalh 'aw ts'ih'un un'a 'uhoot'e' hukwa lhe'hust'en, 'enne 'uhint'oh 'andit Yak'usda nalh ts'ih'un 'uhint'oh, be 'alha' nudzun hut'i, 'i gha 'uhuja.

---

† 9:29 Njan Sodom 'ink'ez Gomorrah whut'enne 'on nus hintsi' k'et 'aw lhubudínel whe musai ubulhtsi.

31 'Et hoonts'i Israel oodune'ne 'aw Yak'usda ook'oh ts'e ts'ih'un un'a hukwa' hit'en, 'et hoonts'i 'aw lhe'huhóolel.

32 'Et di ha diz un'a 'uhóoja? Yak'usda ooghuni 'aw buba 'alha lhe'yít'oh, 'et huwa 'aw ts'ih'un lhe'hít'el. Moses be 'udustl'us, 'i za hik'úne' oot'en hukwa' hit'en.

33 'Et soo whuz un'a 'uhóoja nus hóo'en-un Isaiah whutso da' Yak'usda ooba dája bubúlhni la whe 'utni,

“Whunulh'en, keyoh Zion ts'uw'hútni-un,

'et tse† 'et nedúntas'alh,
'i la dune hinedúntidaih.

'Et mbene la Yak'usda ooghuni
lhuyúlhchootne,
ndi tse buba lhe'yízoo'.

'Et hoonts'i mbene la ooba 'alha' hoont'ohne,
'enne 'aw hukwaya hoole' aít'oh.”

10

Israel oodune'ne, 'aw khuni unzoo-i hiyit 'oohoot'e' aít'oh

1 Sulhutsinke Yak'usda oots'u ténadusdli khun tilah Israel oodune'ne hudoojih. Njan 'et sdzi yo whe hukwa' nuszun.

2 'Enne bughun 'alha' dusni whe' dusni. Tube ncha-i be Yak'usda ndet la but's'u húkwa' ninzun-un hukw'ú ne'hutit'en hukwa' huninzun 'et hoonts'i 'aw t'éhonúszun nts'en'a 'aw soo ts'ih'un un'a 'uhutit'elh.

3 Ts'ih'un un'a Yak'usda k'úne' hutit'en-un 'et 'aw t'éhonúszun. 'Et huwa nts'en'a la dich'oh 'uhuhóonla whuz un'a ts'ih'un un'a 'uhint'oh

† 9:33 Ndi tse 'i Sizi Gri 'unt'oh.

na'hududil'i. 'Ink'ez ndet la Yak'usda butsu húkwa' ninzun-un 'aw hukw'un'a lhe'hínel.

⁴ Ndai la Moses be 'udustl'us nets'u húkwa' ninzun-un, 'i Christ Yak'usda ts'un ts'iyantsuk neba' 'etsul 'uhóonla. 'Et huwa Christ nts'en'a la neba' 'etsul 'uhóonla, neba' 'alha' 'unt'oh de, 'en gha' ts'int'oh Yak'usda nalh ts'ih'un dune ts'inli.

⁵ Mbene la Moses be 'udustl'us gha ts'ih'un dune hik'un'a 'uhoot'en hukwa 'uhut'en de, njan howun, 'et Moses 'uk'unúwhuzguz whe ndutni, “Nts'en'a la ndi khuni nohts'u húkwa' ninzun-un, whuz un'a 'ooht'e' huba' hoont'oh.”

⁶ 'Ink'ez nts'en'a la be 'alha' hoont'oh-i, 'i gha Yak'usda nalh ts'ih'un un'a 'uts'int'oh, njan 'uk'ehónguz, “Aw na'ts'oodudolkut aít'oh, ‘Mbe utinelh ndo tiyalh Sizi Gri ndus de haítihlhelh?’

⁷ K'us mbe utinelh, ‘Christ neba whusaítihlhelh, yaidláne tuz tíyalh 'et wheni?’ ”

⁸ 'Et Yak'usda ooghuni daja ni whe 'utni? Njan 'et 'uk'ehóoguz, “Ndi khuni ndai la oogha ts'ih'un un'a 'uztit'elh, 'i ne-enghoh diz'ai whe 'unt'oh, neze cha 'ink'ez nedzi yo cha diz'ai.” 'I 'unt'oh, ndi khuni be 'alha' hoont'oh-i, ndai la be nohbulh yáts'ulhduk, 'i 'unt'oh.

⁹ 'Et 'uyoonne Sizi Gri 'en sMoodihti unli, budíni de, 'ink'ez ndzi yo whe mba 'alha' hoont'oh Yak'usda Sizi Gri dazsai whe dunaidilhtih, 'et de dutanjih whe' hoont'oh.

¹⁰ Njan 'et ndzi yo whe mba 'alha' hoont'oh de, Yak'usda nalh ts'ih'un un'a 'int'oh. 'Ink'ez njan 'et 'uyoonne dune budíni de, 'et de dínjih whe 'int'oh.

¹¹ Yak'usda ooghuni 'utni, “Mbe la neMoodihti ooba 'alha' yint'oh-un, 'aw yooya ulhtisdle.”

12 Lizwifne 'ink'ez 'udun yun k'ut whut'enne 'aw lhelhts'un un'a lhe'hít'oh. Yak'usda ts'iyanne buMoodihti whe 'unt'oh. 'Et huwa mbene la oola' whudóneh hits'u húkwa 'utnine, 'enne buts'un tube te'ninzun whe 'unt'oh.

13 Mbe hinli hóonts'i, neMoodihti hudoojih hits'u húkwa' 'utni de, 'et 'alha' hoont'oh whe hudutijih.

14 'Et mbene la Sizi Gri buba 'alha lhe'ít'ohne, 'et nts'en'a 'uhudutinelh huboolhyis-un hits'u hukwa' dutinelh? 'Aw hiyulh é'dusts'o de, 'et nts'en'a buba 'alha' yutát'elh? 'Uyoonne dune budáni' de za.

15 Dune buts'ó whehalh'a' ubudutánelh huba, 'et de za hiyulh údutats'o. Njan huwun Yak'usda be 'udustl'us k'ut 'et 'utni, “Dáwhulzoo' whe' hoont'oh dune khuni unzoo-i whuneuntilhtun, nts'en'a la nedzi yo whudutághel 'ink'ez Yak'usda be 'ut'en unzoo-i ts'olhchoot huba.”

16 'Et hoonts'i 'aw ts'iyanne íloh khuni unzoo-i hik'úne' 'ust'en. Nts'en'a la nus hoo'en-un Isaiah 'utni, “NeMoodihti ndunne dune daja buts'útni-un 'aw buba 'alha' lhe'hóot'oh.”

17 'Et 'inka Sizi Gri neba 'alha tít'elh de, bulh úzdits'o de za. 'Et ndi khuni 'i Yak'usda ooghuni 'unt'oh.

18 Njan 'et hukwa nohooduskut, Israel oodune'ne 'aw eh ndi khuni hiyulh e'dits'il? A, huyulh 'údants'o. Njan Yak'usda be 'udustl'us k'ut 'et 'utni,

“Ndunne nakhúni u'áne bughuni ts'iyanne ndi yun k'ut yudánts'o
'et ndi khuni dune hiyubodulh'eh-i nts'e la dune huwhut'í-un ts'iyawh hidánts'o.”

19 'Et cha za nohooduskut, 'et Israel oodune'ne 'aw eh njan whulhé'hudusts'o? A, huyulh 'údants'o. 'Udechoo Moses njan 'et 'utni,
 “Mbene la dune ookeyoh hooloh ninzúnne,
     'enne bughe' ootalhni nohtíselh.
     'Et ndunne keyoh whut'enne iloh tune'
     hut'enne,
     'enne bugha tube huntálhch'oh nohtíselh,”
 ubúlhni.

20 Nus hóo'en Isaiah 'aw whélniljut dája dutinelh la, ndet la Lizwifne bubulh yaílhduk da' 'ink'ez Yak'usda ba yalhduk whe ndutni,
 “Mbene la 'aw skalhe'hoodulhkútne,
     'enne la sghu nahahoon'ai.
     Mbene la 'aw skúlhnust'ohne,
     'enne la bubuná' duniztan.”

21 Njan 'et Yak'usda Isaiah ts'un 'et 'utni 'udun yun k'ut whut'enne bughun. 'Ink'ez Israel oodune'ne njan 'et úbulhni,
 “Dzin dulyiz whe nohkadúzni khun tilah sts'u tóhdilh ha.
     'Et hoonts'i 'aw 'uk'únulhe'ust'enne 'ink'ez
     'uts'un 'uninzunne hinli.
 'Ink'ez 'aw sts'ó tooya' hukwa lhe'hunízun.”

11

Yak'usda Israel oodune'ne 'awhuz bugha té'ninzun

1 'Et cha za nahooduskut, Yak'usda dudune'ne 'ilhiz eh 'ún ubutilhdil? 'Awundooh! Si cha 'il-hoghun Israel oodune' 'ust'oh. Abraham be dusya 'ink'ez Benjamin bulh díszulh.

2 'Awúndooh, 'aw Yak'usda dudune'ne ts'iyawh iloh únubutilhdil. 'Et whutso da' t'ebuninzunne.

'Et 'aw eh whunalhuzulhni Yak'usda be 'udustl'us k'ut dája ni nus hoo'en-un Elijah 'en ghun? Nts'en'a la Yak'usda yuts'u tédudli Israel oodune'ne, 'enne buch'a 'útni,

3 “SMoodihti nyenus hoo'enne cha buba hanghan 'ink'ez nloodel cha nanáhinanyuz. Si za 'et nenúts'ut. Si cha suhutuzilghelh ha ska hunuta,” whe yuts'u tédudli.

4 'Et hoonts'i ndet Yak'usda yadáni'? Njan 'et déyulhni, “Awhuz 7,000ne dunene 'et buzúsdla. 'Enne 'aw ndi 'uk'eltsi Baal 'aw 'i hits'u téninoolhzin 'ink'ez hits'u ténadoodli aít'oh.”

5 'Et hoonts'i 'andit dzin 'awhuz whulohne Israel oodune'ne dujihne hoonli. 'Enne Yak'usda ye únzoo-i be 'utahábanlane, 'enne 'uhint'oh.

6 'Et whuz un'a Yak'usda ye únzoo-i, 'i be uzdijiz, 'aw khuni netl'adít'ai-i ookw'úne' ts'ut'en-un 'aw 'et huwa iloh. 'Aw nja dulhúhoot'el de, Yak'usda ye únzoo-i hootáloh whe' hoont'oh. 'Et ndi khuni netl'adít'ai-i ook'úne' ts'ut'en huwa uzdujih ts'utni de, 'ink'ez nts'en'a Yak'usda ye únzoo-i be uzdutijih uzdutínelh? 'Et dune howu yahalhduk nts'en'a hudutijih, ndi khuni Moses be 'udustl'us gha netl'adílt'sut-i ook'úne' ts'ut'en hoonts'i, 'i gha uzdoojih aít'oh. Njan 'et uwhúlhni.

7 Khuni njan ndutni whe 'utni, Israel oodune'ne budzi duts'un, 'et huwa hukwa húnuta-un 'aw nalhuhuhoo'al. 'Et hoonts'i 'onghohne 'utahályanne, 'enne nahoofoon'ai.

8 Nts'en'a la Yak'usda be 'udustl'us k'ut 'uk'unúwhusguz-un soo whuz un'a 'uhóoja.

“Yak'usda 'ants'i stézne dune lé'binla.

Buna hóoni 'et hóonts'i 'aw hiye lhúhoos'en.

Budzo cha hoonli 'et hoonts'i 'aw hiye
lhé'dusts'o.

'Andit dzin whuts'un 'et za ndihínt'oh,"
whe ndutni.

⁹ David 'en cha njan bughun ndutni,

"Ndai la Yak'usda ncha-i bugha íninla-i whute bilh
'ink'ez tsayilh buka néyults'ut lé'uja.

Ndai bughá ininla-i, hikayá oole' buboolht-
selh.

'Et whuz un'a ndi dulubeshi dich'oh hik'elha
whutilhtselh.

¹⁰ Buna whute hiye lhuhoos'en Yak'usda ye únzoo-i
hiye nóolh'en whuch'a.

'Ink'ez hiyé dzoh nudeh-i,

'i be yo húnoot'i dune ndaz-i nughe k'un'a,"

ni.

*Yak'usda Israel oodune'ne 'aw 'ilhiz iloh bula
ditni*

¹¹ 'Et cha za nohooduskut, Lizwifne 'et tse gha
huntízghal, 'et 'ilhiz wheni nintá hutilts'ulh ha eh
nahílt'sut? 'Aw whuz un'a 'uhót'e' aít'oh! Yak'usda
ooghuni hika lhe'nízun 'et huwa 'udun yun k'ut
whut'enne 'et 'andit hiye dújis. 'Et whuz un'a
'uhutinelh Lizwifne 'udun yun k'ut whut'enne
bughe' hootalnih.

¹² 'Et hoonts'i tank'us un'a 'uhut'en-un 'et huwa
hut'en, 'uyoonne Yak'usda ye únzoo-i be huhóont'i
suli' de, 'et de ndet la Yak'usda Lizwifne buch'a
hóontun-un 'i be 'udun yun k'ut whut'enne tube
huhóont'i' ubulhtsi. 'Et 'oh de whusahóolts'ut de,
Lizwifne, 'enne cha Yak'usda buzkeh huzdli' de, 'et
'on nus hoonzoo tileh.

13 'Awet nohni 'udun yun k'ut whut'enne nohbulh yásduk, Yak'usda 'utáhasálhti nohni nohba whel'a'-un nóosdle' ha. Tube sba tube hooncha.

14 Njan nohdutásnelh-un, 'et whe sulh Lizwifne huwe' hoolnih huwa tilah whulohne hudoojih.

15 Yak'usda Lizwifne 'únubutilhdil, 'ink'ez Sizi Gri 'en gha nohni 'udun yun k'ut whut'enne 'aw 'on 'un nohbulh lhónilch'oh. 'Et Lizwifne Sizi Gri hits'u nálhya buboolhyih ha de, 'et Yak'usda nabitálhchulh whe' hint'oh. 'Ants'i dune yaidlanne cha za dune nahusdli' le'hutinelh.

16 'Et whunóhuntistun nts'en'a la 'uwhutánelh. Whunulh'en, lhes nantíhdo de, 'udechoo-i unzoo 'únt'oh de, 'et whuloh cha ts'iyawh unzoo tileh. 'Et 'udun, duchun oogih unzoo de, 'et oozooschum cha ts'iyawh 'utizoo'.*

17 'Et hoonts'i ndi duchun unzoo-i oolohkhi oozischum k'unúdistuk. 'Et nohni 'udun yun k'ut whut'enne, 'et duchun 'oh núnilhye'-i Olive duchun huyúlhni, 'i le'aht'oh. 'Et ndet la oozooschum k'unúdistuk-un 'et nohni hik'enánohdanla. 'Et huwa ndi duchun oogih gha 'ink'ez ook'unih unzoo-i nohch'e' sulí.†

18 Ndi oozooschum k'unúdistuk-i ooch'az dóhtni junih! Whuz un'a 'ududúlhti' de, 'aw t'ewhunuzúszun ndi 'ughih 'aw oolalhe'zaht'en k'us 'ughih 'i nohla 'ut'en.

---

* **11:16** Paul 'en Abraham yughu yalhduk. 'En 'udechoo-un Yak'usda nalh ts'ih'un un'a 'unt'oh whe 'unt'oh. Yak'usda ooghuni ooba 'alha' yant'e' 'únt'oh-un whe 'unt'oh. 'En k'un'a yuk'élh'az tizdíne Yak'usda buzkeh huzdli', ni whe 'utni. † **11:17** Ndi 'uzooschum k'unúdistuk-i Lizwifne le'hint'oh. 'Et mbene la hik'enádídlne 'udun yun k'ut whut'enne e'hint'oh ni whe' 'utni.

19 Ndi uzooschum k'unúdistuk wheni ook'enázdoodilh ha doohtni' la.

20 Njan ndudahní-un 'álha' hoont'oh. Lizwifne 'aw Yak'usda ooghuni lhahuyílhchulh 'et huwa 'uhuja k'unódistuk. 'Et nohni Yak'usda ooghuni úlhchoot 'et huwa áhja Lizwifne buk'enánohodanla. 'Et whe' dudolhti' junih, 'ants'i whenoolhjut.

21 Ndi duchun soo oozooschum 'aw Yak'usda yugha télhe'nizil de, 'et de nohni cha tílah nogha télhe'nooszin.

22 Njan whudáhts'o-un 'et hodulh'e', Yak'usda dalcho-i be nets'un únzoo 'ink'ez 'uyoonne dálcho-i be bubúlh huskeh. Mbene la Yak'usda ooghuni lhahuyílhchulhne, 'i be nahílt's'ut, 'enne but's'un ooghuni tube duts'un whe 'unt'oh. 'Et nohni 'udun yun k'ut whut'enne ooghuni úlhchoot, 'et Yak'usda ye únzoo-i be whuz un'a za aht'oh de, 'et huwa 'unt'oh noht's'un únzoo. 'Et Yak'usda ook'un'a 'aw hukwa lhe'núszun de, nohni cha k'únudútihtuk, uzooschum k'un'a.

23 'Et ndunne Lizwifne Yak'usda hits'u nátidulh hukwa' huninzun 'ink'ez highuni hitalhchulh de, 'et de ndi uzooschum k'unúdistuk-un 'et Yak'usda yuk'enábudutilelh, Yak'usda dich'oh za 'et dutinelh 'et huwa.

24 Nohni 'udun yun k'ut whut'enne ndi duchun Olive huyúlhni, 'oh nunulhye'-i, 'i oozooschum le'aht'oh. Yugha 'óoli whe k'unídizsel 'ink'ez Olive duchun unzoo-i, 'i yughun nenaídinla, 'aw whuz un'a lhe'hust'en 'et hoont's'i. 'Et Lizwifne ndi duchun dinzoo-i 'et duhínt'oh. 'Et huwa Yak'usda 'aw ooba howa lhúhoolna' ndi uzooschum k'unúdistuk-i duchun unzoo-i ghu nenaídutalelh.

25 Sulhutsinke njan whe' hoont'oh hooyoh-un, 'et t'ewhuntihzeh nohba hukwa' nuszun, doo ka la ts'iyantsuk t'ets'onínzun na'dudólh'e'. Njan 'et dúhoont'oh, 'et whulohne Lizwifne budzi duts'un hutileh, ndet la 'udun yun k'ut whut'enne whudizulh-un, 'enne buba 'etsul 'uwhutánelh 'et whuts'un.

26 'Et hukw'elh'az Israel oodune'ne ts'iyawh hudutijih. 'Et Yak'usda be 'udustl'us k'ut 'uk'uwhusguz 'et ndutni, “Neulhyis-un 'et keyoh whuti Zion huwhútni ts'e whuz de hatíyalh.

'Et Jacob oodune'ne[‡] nts'en'a la tank'us 'úhut'en-un whuch'a nabutálelh.

27 'Et ndet la bulubeshi buba 'ún tisdil de, 'et 'oh de whuz un'a buts'un khuni lhadúsdlá inle', 'et huwa tiselh.”

Yak'usda ts'iyanne gha te'ninzun

28 Ndi khuni unzoo-i be nóhbulh yasduk, 'i 'aw Lizwifne hiyólhchoot hukwa lhe'hunízun, Yak'usda hich'az ditnine hinli. 'Et huwa nohni 'udun yun k'ut whut'enne duhjih. 'Et hoonts'i Yak'usda but-soda'ne§ 'utahábanla. 'Et 'enne bugha Yak'usda Lizwifne buk'entsi'.

29 Mbene la Yak'usda dutijih ha buka' dani'ne, 'ink'ez ndai la Yak'usda bugha iúnle-i, 'aw 'ats'un un'a naootneh aít'oh.

30 'Et nohni 'udun yun k'ut whut'enne niz de ha óodanzut-un Yak'usda 'aw ook'únulhe'zacht'en. 'Et hoonts'i 'andit dzin whuts'un 'et Lizwifne, 'enne

---

[‡] 11:26 'Et njan Jacob oodune'ne Israel oodune'ne 'i khuni 'i za 'unt'oh. § 11:28 Butsoda'ne, 'enne Abraham, Isaac, 'ink'ez Jacob 'uhint'oh.

Yak'usda 'aw hík'unulhé'ust'en. 'Et whu la gha ts'e lubeshi 'ulh'en-un nohba 'ún whutilhdulh-un no-ghá whults'ut.

³¹ Nduinne Lizwifne, 'aw 'uk'únulhe'ust'enne, 'enne bugha Yak'usda nohgha te'ninzun. 'Et whuz un'a za Yak'usda 'ilhudzin 'enne cha la bugha té'nozeh.

³² Ts'iyanne yuk'únulhe'ust'en 'et huwa 'adinlane lé'binla, didut bugha té'nozeh ha.

Yak'usda dálzoo' la Lizwifne 'ink'ez 'udun yun k'ut whut'enne butilhyis huba

³³ Yak'usda ye néts'un unzoo-i,
ye whúnih-i 'ink'ez ndet la ts'iyantsuk
t'ewhunínzun-un,
'et tube hooncha whe' hoont'oh.
Nts'en'a la be 'ut'en k'oh 'ink'ez 'utáhawhúle-un,
'aw dune t'ehonózinne hooloh 'ink'ez 'aw
nahó'alhne cha hooloh.

³⁴ Yak'usda be 'udustl'us k'ut 'uk'unúwhusguz-un 'et
dutni,

“Yak'usda dája ninzun la, 'aw dune t'éhonínzun-un
hooloh.

'Ink'ez 'aw yugha dóoni'-un cha hooloh.

³⁵ Yak'usda ts'iyaitsuk negha unle,
'aw ooba k'elha ts'oohoolhtselh ait'oh.”

³⁶ Ts'iyaitsuk inla,
'ink'ez 'en oogha ts'iyaitsuk 'uyínla k'un'a
'unt'oh,
'ink'ez 'en ba ts'iyaitsuk ulya.

'Et huwa nohdúsní 'ilhiz wheni Yak'usda 'en za
uzdólhti'. 'Et ndó honeh.

12

Yak'usda oodune'ne nts'en'a la Yak'usda hukwa' ninzun, whuz un'a 'uhoot'e' huba' hoont'oh, 'aw dich'oh hukwa' huninzun-un huwa iloh 'uhut'en

¹ Sulhutsinke ndai la Yak'usda ye negha te'ninzun-i, 'i be nohts'u tédusdli, lubeshi yit whe be khahna-i 'ilhiz wheni Yak'usda oogha ínah'aih. 'Et ndahja de, Yak'usda hootát'e' 'ink'ez whuz un'a ts'ih'un un'a ooba' tiht'elh.

² 'Ink'ez nts'en'a la dune 'andit dzin dahínt'oh bubun dóht'e' hukwa 'ooht'en junih. 'Et k'us 'andit noheni 'ats'un un'a na'ahleh. 'Et ndaht'en de, 'et la t'éwhunóhzin ndet la Yak'usda nohts'u húkwa' ninzun-un. Yak'usda be 'ut'en k'oh ts'iyawh hoonzoo, ts'iyanne ba hoonzoo, 'ink'ez ts'ih'un un'a 'uhoot'oh.

³ Yak'usda yé sts'un unzoo-i, 'i gha nohdúsní, nohni mbe la Sizi Gri k'úne' 'ut'enne dubanadóhti' junih. Yak'usda nalh dune nchane ahli, 'et whe' dudolhti' junih, 'et k'us noheni 'ats'un un'a oolhdzin. 'Uyoonne ghú nuní nuhzut te, whulohne 'on nus hoolhtus whe Yak'usda buba 'alha' 'unt'oh.

⁴ Neyust'e 'ilho za unli, 'et hoonts'i lhai oogho hoonli. 'Et 'i ts'iyawh neyust'e lhelhdun huba 'unt'oh.

⁵ Christ oodune'ne whuz un'a za ts'int'oh. Wheni ts'uldlai hoonts'i, ts'iyawh Christ ooyust'e ooch'e' ts'inli, 'et huwa 'ilho za ts'inli.

⁶ 'Et hoonts'i ts'iyawh lhelhts'un un'a Yak'usda ba 'uts'ut'en, ye únzoo-i gha 'úja 'ut'en lhelhyoo neghalya 'uts'oolh'en ha. Whulohne Yak'usda be nus hoo'en-un, 'et bugha óonin'ai, dahoolcho la Yak'usda bugha óonin'ai-un, whuz un'a za yahoolhduk huba' hoont'oh.

⁷ Whulohne huye 'ut'en 'utilh'elh oole' ha buka' hudani'. Whulohne whunih bubulh'tsi 'uyoonne hodoolh'eh ha.

⁸ Whulohne 'uyoonne dune budzi úlhtus ubólh'e' ha bughá whunt'ai, whulohne huyut'i-i 'uyoonne hiye bulá' 'oot'en ha 'ink'ez 'aw highu yalchoolhduk. Whulohne mbene la dune tso whudilhdzulhne soo cho huwa hinli whe nduhóot'e'. Whulohne cha budzi hóont'i' whe 'uyoonne gha te'hunozeh ha, 'et cha bughá whunt'ai.

⁹ Whahts'it whe 'uyoonne k'eooh'tsi' junih. Tank'us 'úhoont'oh-un whuts'u dooh'tni, Ts'ih'un 'uhoont'oh-un 'et hoohtun.

¹⁰ Nts'en'a la lhulhutsinke lhk'ehutsi', 'et whuz un'a soo ts'ih'un un'a lhk'ehtsi'. Ts'ih'un un'a né'lhoolh'en nohgha whúlt's'uk totsuk.

¹¹ Ndai la 'ut'en oogha ítahnal-h-i, soo cho 'oolh'en. Ndai la Ndoni ye nohla 'ut'en-i, 'i be soo hoonáht'i' whe Yak'usda ooba 'ooh't'en.

¹² Ndet la Yak'usda oots'u húkwa tse hoolhlí-un 'et huwa tube hóht'e'. Ndet la Sizi Gri ook'úne' aht'en huwa dune nohezúla de, 'etsul 'oohneh junih, 'ahoolhyiz neMoodihti oots'u tenádahdli.

¹³ Mbene la Yak'usda ooch'e'ne* 'endunidzítne, ndai la aht'í-i whuloh be bula aht'en. 'Ahoohlyiz huba nohyoh 'udun udólhtan.

¹⁴ Dune nohezúla de, buts'un oohzoo' 'ink'ez buk'ehoohyih junih.

¹⁵ Mbene la hóont'i'ne bubulh hóonaht'i', 'ink'ez mbene la utsóne bubulh áhtso.

¹⁶ Ahcha na'dudolh'e' junih. Tel'enne buba nus dáht'i' noohzin junih. Whuníhne dune na'dudólh'e' junih.

---

* **12:13** Mbene la Sizi Gri hik'úne'ut'enne, 'enne Yak'usda ooch'e'ne hinli.

17 Nohni dune tank'us un'a nohts'u ne'hut'en de, nohni cha tank'us un'a buts'un ne'ooht'en junih. 'Et k'us ts'iyanne nalh 'ahoolhyiz Yak'usda ba ts'ih'un un'a za ne'ooht'en.

18 Ndet la soo 'on 'un oohneh aít'oh whe ts'iyanne dune ts'ih'un un'a lhts'un 'ooht'e'.

19 Sk'ekene khun k'unóohdzin junih. Yak'usda 'en ootl'awháh'aih. Njan Yak'usda ooghuni 'et 'utni, "Be k'uznudzun-i, si sch'e' 'unt'oh. Si hukw'elha whutiselh," ni.

20 'Et huwa nohch'az ditni-un ooye'ílt's'ul de, oogha 'óoh'alh.

'Et ta'óosda de, too oogha óolhdzeh.

'Et diz un'a aht'en de,

'et de 'ants'i kwuntsit ootsi la dahdzaih le'tiht'elh.†

21 'Uyoonne tank'us 'úhut'en 'i be nohch'a' hoolhdeh junih k'us hoontsi'-un 'ut'en unzoo-i be whuch'a' oolhdeh.

13

Keyoh whumoodih buk'úne' oot'en

1 Sizi Gri oodune'ne ndet la keyoh hudilhts'í-un, mbene la keyoh huwunline buk'une' hoot'en huba' hoont'oh, 'et whuz un'a Yak'usda 'uhóonla 'et huwa.

2 Ndet la keyoh dune hudilhts'í-un, dájja hubuhútni la, 'et whudulhyoh 'uhut'en de, 'et de Yak'usda 'uhóonla-un, 'et whudulhyoh 'uhut'en whe' hut'en. 'Et ndut'enne, 'enne ndi yun k'ut buba nahutiyeh.

---

† 12:20 'Et 'ut'en unzoo-i buts'un áhla, 'ink'ez lubeshi ch'az nálhuhil'al de, 'et de Yak'usda yé k'utitnelh whe 'unt'oh. 'Et whuz un'a howu nuni hunoozut, ni whutílah 'utni.

³ Ts'ih'un un'a ndi yun k'ut dúlhts'i de, 'et de nohmoodihne bubé noolhjut ait'oh. 'Et la ts'ih'un un'a nohghu yaooduk. Hoonzoo k'un'a aht'en de, 'et ndai la khuni nohtl'aídan'ai-i, 'i be noolhjut huba lhe'hóot'oh.

⁴ Nduenne nohmoodihne, 'enne Yak'usda ba 'ut'enne lé'hint'oh. 'Et tank'us ne'áht'en de, 'et de bube noolhjut. N dai la hiye úlhtus-i butl'á yuz'ai 'i be dzoh nunóhotilhdzut 'et huwa. 'Aw 'ants'i íloh 'uhint'oh.

⁵ 'Et huwa mbene la nohmoodih unline buk'une' 'oohten huba' hoont'oh. Nohbulh huhuntalch'oh, 'et huwa za iloh, nohyo ts'e oogha t'ets'oninzun-i nohba hoonzoo whutilhtselh de, 'et ndi khuni ook'úne' ooht'en huba' hoont'oh.

⁶ Mbene la Yak'usda ba nohmoodih unlíne, 'enne 'ahoolhyiz 'uhut'en. Ndi 'ut'en 'uhuyulh'en-i 'et buba k'elha hole' huba' hoont'oh.

⁷ 'Et huwa njan ndet la nohts'ú whuz'ai-un 'uk'elha whulh'i. Ndet la nohnich'oh 'ink'ez nohyun cha nohts'ú whuz'ai-un, ts'iyawh hukw'elha whulh'i. Nohmoodihne sóo ne'bulh'en 'ink'ez budólhti'.

Sizi Gri oodune'ne nts'en'a la dich'oh k'enahutsi', whuz un'a dudulh dunene buk'éhootsi'

⁸ 'Uyoonne nohts'ó holh'a' junih, 'uyoonne dune k'etihts'i'-un 'et whe za nohts'ú whuz'ai. 'Et la nyulh dune k'entsi' de, 'et ndai la Yak'usda khuni whutl'aídan'ai-i, 'i ts'iyawh ook'úne' 'int'en whe 'int'oh.

⁹ N dai la khuni Yak'usda whutl'aídan'ai-i, 'i dune úlhni,
 "Ts'ekoo k'us dune bulh ninta' 'ooht'en junih,
 dune soolhghelh junih,
 'undunooh't'ih junih,

'uyoonne ba hoohts'it junih,
'uyoonne ch'e' ha' noohzin junih.”

Nts'en'a la k'enats'utsi', whuz un'a nohbulh dune buk'ehtsi' de, 'et de ndi Yak'usda khuni whutl'aídan'ai-i 'ink'ez 'onghoh-i cha, ts'iyawh kw'úne' zaht'en whe' hoont'oh.

¹⁰ Mbe la dudulh dune k'entsi'-un, 'aw yuts'un tank'us un'a ooneh aít'oh. 'Et huwa hoont'oh, nohbulh dune buk'ehtsi' de, ndai la Yak'usda ook'oh ts'e nohts'u húkwa' ninzun-un ts'iyawh lhaoodulhla whe' hoont'oh.

¹¹ 'Et ndi t'ewhunáhzun ndet la whudizulh-un 'awet neba whulatoh tileh. 'Uda' Sizi Gri neba 'alha' 'unt'oh ínle'. 'Oh da' whézdutijih-un nilhza' whuz'ai ínle'. 'Et 'andit 'on nus nilhdukw hoolts'ulh, 'et huwa ts'ets'oodeh huba' hoont'oh.

¹² 'Awet yutilhkai, 'et huwa ndai la 'ut'en tsalhgus yo 'uts'ulh'en-i, 'etsul 'uts'ooleh 'ink'ez ndai la 'ut'en 'uztilh'elh-i dzenis 'uts'oolh'en.* 'Et nduts'út'en whe soo cho netsudule ets'udulh le'ts'oot'en. 'Et de 'aw nech'a' oolhdeh aít'oh.

¹³ N dai la dzenis 'ul'en-i, 'i za ts'oolh'en. 'Et whuz un'a za ts'ih'un un'a yinka uzdólts'i'. Tátaine bulhe'ts'oost'en, taznutnai-un 'et cha 'etsul 'uts'ooneh, 'ink'ez ts'ekoo k'us dune bulh lubeshi 'uts'ulh'en-un, 'et cha 'etsul 'uts'ooneh. Lhe'ts'údulh-un 'ink'ez 'uts'oolníh-un 'et cha 'etsul 'uts'ooneh.

¹⁴ Ndi 'ut'en ntsi'-i, 'i ook'et neMoodihti Sizi Gri 'en za ook'ún'a 'uts'oot'e', 'ink'ez 'aw 'on 'at neyust'e lubeshi ts'úlhnoost'i.

* **13:12** Ndi khuni whunénulhtun whe 'utni, tsalhgus yo 'ut'en-i, netsudule be 'ut'en, dzenis 'ut'en-i, Yak'usda be 'ut'en 'unt'oh ni whe 'utni.

14

*Sizi Gri oodune'ne 'aw buba nats'oochoyeh huba
lhe'hóot'oh*

¹ Sizi Gri be 'ut'en k'oh huwun, mbe la ye be 'alha' hoont'oh-i, 'i be soo lhe'iltus de, whute no-hbulh tenadoodli, 'ink'ez oodulhyoh 'udoohni' junih.

² Whulohne Sizi Gri unidúlhne, hiyé 'alha' ninzun-i tetsun huwa, buba 'álha' hoont'oh 'aw 'utsung lhúhus'al. 'Et whulohne ts'iyai tsuk ha'alh-un, 'et buba 'alha' hoont'oh.*

³ Mbe la ts'iyaitsuk a'álh-un, ndun 'utsung lhús'al-un, 'et hukwa yuts'u dootni junih. 'Ink'ez mbe la 'utsung lhús'al-un, ndun ts'iyai a'álh-un, 'en cha 'aw ooba nahoocheyeh junih. Yak'usda hóont'i' whe ts'iyawh hubílhchoot 'et huwa.

⁴ Mbe na'dunúhdzun Yak'usda ba 'ut'en-un ooba nahutihyeh nahzun? Oomoodih 'en za' idutánelh soo 'int'en k'us 'aw soo lhe'zint'en. Didutch'oh soo tiyin, Yak'usda 'en yula tit'elh 'et huwa.

⁵ Whulohne dune 'uhuninzun whuloh dzin-un 'on nus whudízi', 'et whulohne 'uhuninzun dzin totsuk buba lhghazá' hoont'oh. 'Et ts'iyanne dája huninzun-un, 'et buba 'alha' hot'e' la.

⁶ Mbe la whuloh dzin 'on nus whudízi' ninzún-un, 'en njan 'et dzin neMoodihti yudólhti' ha, 'udun neóonin'ai huwa 'útni. Mbe dune la dzin 'on

* **14:2** 'Et 'oh da' 'udun yun k'ut whut'enne buk'eltsi hits'u tenadudli-i, 'i khuna-i hits'u dilhk'un. Whuloh 'i la loodel k'ut hidílhk'un 'et 'on 'un-i, 'i huye 'óoket. Whulohne Sizi Gri unidúlhne 'utsung be 'óoket-i me 'únt'oh huninzun. 'Et whu la gha ts'e huyoo'alh aít'oh. 'Ink'ez whulohne Lizwifne cha Sizi Gri hits'u nálhyanne hukw'elh'az Moses be 'udustl'us gha 'aw gugoos tsung hoo'alh hukwa lhe'hunízun.

nus lhodíti' ninzun-un, whuz un'a la neMoodihti wheyúdilhiti'. Mbe la ts'iyaitsuk a'álh-un Yak'usda musi yúlhni 'ink'ez yunalh 'et yu'alh. Mbe la 'ut-sung lhús'al-un, 'en cha Yak'usda musi yudáni'.

7 Yinka uztidalh 'ink'ez dáztitsah, 'aw whenich'oh 'utáhats'óhoo'alh aít'oh. 'Aw whenich'oh duba moodih nalhts'idloh 'et huwa.

8 Yinka uzdilhts'i de, neMoodihti kw'úne' ts'oot'en huba' hoont'oh. 'Et dáztitsah de, Sizi Gri yununúdlhne k'un'a dats'óotsah. Nts'en'a la ts'ukhuna k'us daztitsah de, neMoodihti ooch'e' ts'inli.

9 Christ dazsai, dunadija, 'ink'ez cha za yinka usda. 'Et yinka dilhts'íne 'ink'ez yaidlánne cha buMoodihti tileh ha 'uja.

10 'Et di ha Sizi Gri be nohulhutsinke unline buba nahahyeh, k'us 'et di ha 'enne buka lhe'nahzun? Wheni ts'iyawh Christ neba nahutiye' ha oobut núzdutalyalh whe' hoont'oh.

11 Njan huwun Yak'usda be 'udustl'us 'uk'ehóoguz-un 'utni,

“NeMoodihti nja dutni,
nts'en'a la khusna hukw'un'a,
ts'iyanne sbut dugwutsi be hóoyin.

'Ink'ez ts'iyanne ooba 'álha' hot'e' Yak'usda usdli.”

12 'Et huwa 'ilhoghun ts'inli whe dats'it'en-un, 'et Yak'usda uzdutánelh.

13 Njan whuts'un 'aw 'uyoonne ba nalhts'uhooosye. Ts'iyawh whuz un'a za uznoozin, 'aw 'on 'at neyulhutsinke Sizi Gri hich'az naóol'ah ha whuz lhubuznoolht'i, k'us buba dzoh 'uts'udooni' junih.

Nyun ngha te nyulhutsin sizi Gri ch'az naóol'ah junih

¹⁴ Sizi Gri 'en gha t'ewhunúszun 'alha' hoont'oh 'aw 'ut'alh-i me ts'utni-i hooloh. 'Et hoonts'i whulohne 'uhuninzun 'i 'ut'alh-i me 'únt'oh uninzun de, 'et de 'en dune ooba me yinli whe 'unt'oh.

¹⁵ Ndai la ah'álh-i, 'ink'ez nohulhutsinke yuch'a nijoot ninzun de, 'ink'ez bunalh yah'alh de, 'et de be nék'ets'intsi'-i yit yinka dúlhts'ih whe' aht'oh. Ndai la ah'álh-i, 'i gha Christ buba dazsaíne ninta' bólh'en junih.

¹⁶ 'Et huwa nts'en'a yinka dúlhts'i-un nohba 'alha hoont'oh de, 'et 'uyoonne tank'us un'a howu yahutilhduk de, 'ants'i whula doohtnih.

¹⁷ Yak'usda dune k'úne' bul'en-un huwun, 'aw ts'a'álh-i k'us ts'utnai-i, 'i ghun íloh 'uhoont'oh. Ndoni neyudílt'sut 'et huwa Yak'usda nalh ts'ih'un 'úts'ut'en, 'en gha nedzi dóghel, 'ink'ez ts'ohót'e'.

¹⁸ Mbe la Christ diz un'a yuba 'ut'en-un Yak'usda tube yúlh hoont'i 'ink'ez dune cha buba ts'ih'un 'ut'en.

¹⁹ 'Et huwa ndiz un'a yinka uzdólts'i' huba' hoont'oh, 'ahoolhyiz neba whudizghel ts'úznoot'i 'ink'ez lhla ts'oot'en.

²⁰ 'Ut'alh-i gha Yak'usda be 'ut'en gak hoolhtselh junih. 'Et 'alha' hoont'oh 'aw hooliyaz me unli hooloh. 'Et hoonts'i mbe la yuti'ulh-i ooba náwh 'uhoont'oh de, yan'al de, 'et ooba lubeshi 'uhoont'oh.

²¹ 'Utsung tíh'ulh, k'us ts'ekoo too' tihtnelh, k'us ndai la 'ilh'en-i, 'i gha nohulhutsin ooba nawh 'uwhut'ih, k'us ooba dzoh cha lhih, k'us ye 'alha' ninzun-i cha tetsun lhih de, 'et ndaht'en de, 'aw nohba ts'ih'un lhe'hóot'oh.

22 Nts'oh te la ndaht'en-un, be 'alha' hoont'oh-i, 'i be ndaht'en de, nohni 'ink'ez Yak'usda bulh za nohba' hoont'oh. Mbene la njan dahút'en-un, tank'us 'úhut'en lhonízunne de, 'enne hóont'i'ne 'uhint'oh.

23 'Et hoonts'i mbene la 'utsung á'alhne 'aw buba 'alha lhe'hóot'oh ninzunne, 'et hiyu'alh de, 'et dudzi yo whe t'ehontázin ninta' hant'en, hiyé 'alha' ninzun-i gha 'et dulhúhinel 'et huwa. 'Ink'ez ndai la hoonliyaz 'uts'ulh'én-i be 'alha' uzninzún-i gha lhe'ts'ulh'en de, 'et neba lubeshi hoonli.

15

'Uyoonne dzi óolhzoo' za hukwa' ooh't'en

1 Wheni mbene la Sizi Gri ba ulhtúsne, ndunne Sizi Gri ba tetsúnne bubodin'ai le'hint'oh, 'enne bula ts'oot'en. 'Aw whenich'oh za nedzi ts'ilhdzoo' hukwa lhe'ts'oost'en.

2 'Ilhone ts'inli whe nebulh dunene bula ts'oot'en. 'Et de la Sizi Gri ooba ulhtusne hoole'.

3 Christ 'en 'aw dich'oh k'únulhe'it'el. Yak'usda be 'udustl'us k'ut 'uk'unúsguz whuz un'a 'it'en. 'Et ndutni, “Mbe la nch'az yálhdukne ndai la hiye nch'az yálhduk-i, 'i ts'iyawh si sts'e' hutni.”

4 Ndet la 'uda' Yak'usda be 'udustl'us k'ut 'uk'ehóoguz-un oogha whúts'o dool'eh ha 'uk'éguz. 'Et whe ndet la Yak'usda nets'u hoozi-un 'i ooba ts'ilh'i 'ink'ez ooba ts'ilh'i za' ts'int'oh.

5 Njan 'et nohba hukwa' nuszun, Christ, Sizi ts'utni-un, 'en ook'un'a ts'ih'un un'a lhulh yínka dólhts'i'. Yak'usda nalhts'ulyaz neba sulh'i, 'ink'ez nedzi ílhdzoo, whuz un'a uncha lhts'un aht'oh.

6 Lhgha za' uznudzun 'ink'ez lhgha za' lhulh yáts'oolhduk nohba hukwa' nuszun. 'Ilhoh 'alhgoh Yak'usda Sizi Gri neMoodihti ooBá uzdólhti'.

Sizi Gri 'en gha Lizwifne 'ink'ez 'udun yun k'ut whut'enne 'ilhoghun za huzdli'

⁷ 'Et nts'en'a la Christ nenilh'en, whuz un'a za lhunoolh'en. 'Et ndaht'en de, Yak'usda dutálhti'.

⁸ Njan nohdúsní, Sizi Gri Lizwifne buba ne'ut'en-un sulí' whunénoolhtun ha ndet la butsoða'ne Yak'usda butsu' hoozi-un 'et 'alha' hoont'oh.

⁹ 'Ink'ez 'udun yun k'ut whut'enne buba ne'ut'en-un sulí', 'i gha Yak'usda ye te'ninzun-i yúbunilhtan, 'et huwa hidílhti'. Yak'usda be 'udustl'us k'ut nja dutni,

“‘Et huwa 'udun yun k'ut whut'enne butoh khuni 'alha' 'unt'oh-i be nyun nghun bubulh yaóosduk,

'ink'ez nyoozi' 'i la dósti'.”

¹⁰ 'Ink'ez doo cha za 'utni,
“‘Udun yun k'ut whut'enne

'ink'ez dunene ts'iyawh neMoodihti dúlhti'.”

¹¹ Njan cha 'et dutni,

“‘Udun yun k'ut whut'enne ts'iyawh Moodihti dúlhti'

'ink'ez nohni dune cha ts'iyawh dúlhti'.”

¹² Isaiah be 'udustl'us k'ut njan cha 'et dutni,
“‘Jesse 'en ye kédinzut tile.

'En 'alha whusatíyalh 'ink'ez 'udun yun k'ut whut'enne bumoodih tileh.

'Ink'ez ndet la butsu' hoozi-un 'et huba utit'elh.”

¹³ 'Et nohba tenadusdli, ndet la Yak'usda nohtsu' hoozi-un huba sulh'i whutoh, 'en gha 'et úncha nohdzi sóo nedinzut ndet la nohtsu' hoozi-un nohba 'alha' hoont'oh huwa. 'Et whuz un'a la 'ilhiz bulh óoht'e', 'ink'ez ndet la nohtsu' hoozi-un 'on nus ulhtus whe la huba oolh'e' Ndoni ye úlhtus-i nohídan'ai huwa.

Paul 'udustl'us buts'o k'e'uges-i, 'i ghun 'aw lhníljut whe butso k'e'uges

14 Sulhutsinke 'alha t'éwhunúszun lhat-un hoonzoo-un 'uwhulh'en, lhat-un cha t'éwhunúhzun, 'ink'ez Sizi Gri be 'ut'en k'oh dune whúntilhtun-un 'et huba cha soo 'úlhdzoo'.

15 Ndi 'udustl'us k'ut whulohkhi 'aw lhnúzjut whe nohts'ó k'e'usgus, whunaoolhni ha Yak'usda ye únzoo 'et sghá whunt'ai-un 'i gha 'ust'en.

16 'Et de la Sizi Gri ooba 'ust'en-un usdli, 'udun yun k'ut whut'enne Yak'usda ooghuni ghun bubulh yaoosduk ha. 'Et de la Ndoni Yak'usda ba 'udun nelyanne huzdli' 'ink'ez Yak'usda hoont'i' whe la ubólhchoot.

17 'Et huwa 'ust'oh hoonúst'i', ndai la Yak'usda ba 'yus'éni, 'i be Sizi Gri dústi' huwa.

18 'Ink'ez ndet la Christ dája la si sgha 'udun yun k'ut whut'enne hik'úne' oot'en ha, 'i za nohbulh yátisduk. Dája budásni' la 'ink'ez buba dást'en la, ts'iyawh si sgha Christ buba daja-un, 'et huwun 'aw lhnúzjut whe nohbulh yátisduk.

19 Ndoni ye ulhtus-i, 'i be hoolhtus 'ink'ez huwa 'ít'en te cha ne'zust'en, 'et Jerusalem Ilyricum keyoh dúwhulyiz ts'e ts'iyanne 'et Christ ooghuni unzoo-i ts'iyawh budásni'.

20 Ndi khuni unzoo-i mbene la dune lhidústs'one Christ ghun 'enne tube budutásnelh hukwa' nuszun. 'Aw 'uyoon dune yoh whulh'ai-un, 'aw 'et yoh neóohos'alh hukwa lhe'núszun.*

21 'Et hoonts'i' ndiz un'a Yak'usda be 'udustl'us k'ut 'uk'unúwhusguz,

---

* 15:20 Ndet la 'uda' Christ be 'ut'en k'oh whe' whudil'en-un, 'aw whuz tóosya' hukwa lhe'núszun ni whe' 'utni.

“Mbene la 'aw highun lhubudínelne,
 'enne huwhutí'elh,
 'ink'ez mbene la hiyulhé' dits'ilne,
 'enne t'ehontizeh”

Paul ubulhni Rome ts'e tíyalh hukwa' tit'elh

22 Lhat nohts'u tísyalh hukwa' nuszun inle', 'et hoonts'i Sizi Gri be 'ut'en us'en inle' 'et huwa 'aw nohts'ún lhtuzusyai.

23 'Et hoonts'i 'awet Sizi Gri be 'ut'en us'en-i ndoh keyoh ndulcho whe ts'iyawh lhadúsdla. 'Et lhat yus k'ut whuts'un nohts'un tísyalh hukwa' nuszun.

24 Ndet la Spain yun k'ut ts'u tisy de, 'atsul wheni nohts'ú nutisyalh. Whuz nusya de, 'et hukwa' nahzun de, 'et la 'on 'un tisyalh huba sla 'oohneh.

25 'Et hoonts'i 'andit 'aho Jerusalem ts'u tísyalh 'et la Yak'usda ooch'e' unline bula 'oosneh ha.

26 Sizi Gri yunidúlhne, ndunne Macedonia 'ink'ez Achaia whut'enne tube cho hukwa' huninzun sooneya be ndunne tehul'en Yak'usda ooch'e'ne Jerusalem dilhts'íne bula' hutinelh, 'et huwa whuz tisyalh.

27 Huhóont'i' whe sooneya bugha húnin'aih. Ndunne Jerusalem whut'enne buts'o húwhulh'ai le'hint'oh 'et huwa. Lizwifne, 'enne gha 'udun yun k'ut whut'enne Yak'usda ooba 'ut'en-i be hoonzoo' huja de, 'et de 'udun yun k'ut whut'enne Lizwifne hiye ndunidzit-i be bula' hooneh 'inka.

28 Ndi 'ut'en lhadúsdla de, 'ink'ez ndai la bugha íyulya-i ts'iyawh butl'a yísdla de, 'et de Spain ts'u tisyalh. 'Et la nohk'osya'.

29 'Et nohghu nusya de, Christ ooghuni unzoo-i ts'iyawh 'i bulh la oosneh. 'Et la t'ewhunóhzin ndi khuni unzoo-i dáldzoo' la.

30 Sulhutsinke neMoodihti Sizi Gri 'en be Ndoni gha lkh'ets'utsi', 'et huwa nohooduskut Yak'usda tube cho súlh oots'u tenadoohdli.

31 'Et la ndunne Judea whut'enne 'aw ooba 'alha lhe'hóot'ohne dasúlhuhoosdle, 'ink'ez se' 'ut'en Jerusalem Yak'usda ooch'e'ne bube 'ut'én-i, 'i la hiyólhchoot.

32 'Ink'ez Yak'usda hukwa' ninzun de, hoonúst'i' whu la nohts'un tóosya'. 'Et de la 'ilhoth 'uts'oot'e' nohts'óozusya de.

33 'Et si cha nohba tenadusdli Yak'usda nohbulh óot'e' ha, 'ink'ez ndi be whúdzghel-i, Yak'usda huwa yú'aih-i, ts'iyawh uncha nohbulh 'únt'oh. 'Et ndo honeh.

16

Paul, Rome dilhts'ine hadih ubúlhni

1 'Et njan Cencrea keyoh Sizi Gri gha 'il-hozdílne butoh 'ilhoghun ts'eke unzoo-un, Phoebe huyúlhni, 'en 'ahoolhyiz wheni neba 'ut'en-un.

2 Nohts'óozya de hoonáht'i' whe Sizi Gri boozi' gha yoh daóolhtelh ha. Yak'usda ooch'e'ne ahli, whuz un'a ts'ih'un un'a nohba hoont'oh 'utihnelh huba. Ndai la ye ndunidzít-i cha be óola ooht'en. Lhanne la 'it'en whe 'unt'oh. Si cha sla 'it'en.

3 Priscilla 'ink'ez Aquila sba bózoo budóhni'. Christ Sizi ts'utni-un, 'enne sulh 'úhut'en inle'.

4 'Enne hiye khúna-i, 'i 'ants'i buba 'unt'oh whe suhúlhyih inle'. 'Et dahúja huwa, si 'ink'ez 'udun yun k'ut whut'enne Sizi Gri ooba 'il-hozdílne, ts'iyawh musi buts'útni.

- 5 Mbene la Christ ooba buyoh 'ilhozdílne, 'enne cha ts'iyawh sba bózoó budóhni'.
Sk'eke Epaenetus 'en cha sba bózoó dóhni'. 'En Achaia yun k'ut 'udechoo Christ ooba 'alha yint'oh sulí'-un.
- 6 Mary 'en cha sba bózoó dóhni'. 'En cha tube ncha-i be nela 'ut'en ínle'.
- 7 Andronicus 'ink'ez Junias 'enne cha sba bózoó budóhni'. Snatneke 'uhint'oh, sulh 'áhudan'a' ínle'. Whel'a'ne butoh dune ncháne hinli 'ink'ez stso da' Christ hits'u nálh'a ínle'.
- 8 Amplias 'en cha Sizi Gri uniyalh-un 'unt'oh. Tube ookw'esi, sba bozoó dóhni'.
- 9 Urbanus dune, 'en cha nebulh 'ít'en Christ be 'ut'en 'uts'ulh'en whe 'ink'ez sk'eke Stachys 'enne cha sba bózoó budóhni'.
- 10 Christ uniyálh-un, Apeles, ts'iyanne ba unzóo-un,
'ink'ez Aristobulus 'et ooyoh dilhts'íne, 'enne cha sba bózoó budóhni'.
- 11 Snadun Herodion 'ink'ez mbene la Narcisus ooyoh dilhts'íne Sizi Gri unidúlhne,
'enne cha sba bózoó budóhni'.
- 12 Tryphaena 'ink'ez Tryphosa 'enne cha Sizi Gri be 'ut'en 'uhulh'en,
'ink'ez sk'eke Persis tube ncha-i be Sizi Gri be 'ut'en tube yughaizna' ínle', 'enne cha sba bózoó budóhni'.
- 13 Rufus 'en 'uk'enus soo Sizi Gri ba 'ut'éen-un, ooloo cha 'ants'i sloo le'únt'oh, 'enne cha sba bózoó budóhni'.
- 14 Asyncritus, Phlegon, Hermas, Patrobas, Hermes, 'et 'onghohne neulhutsinke bubulh 'út'enne, 'enne cha sba bózoó budóhni'.
- 15 Philologus 'ink'ez Julia cha, Nereus 'ink'ez

bulhtus cha, 'ink'ez Olympas 'ink'ez mbene la Yak'usda ooch'e'ne bubulh 'út'enne, ts'iyawh sba bózoo budóhni'.

16 'Et bózoo lhudáhni de,
'et de lubeshi ooghu hooloh-i be nalhu-
doohts'oos.*
'Et mbene la njan Christ gha 'ilhozdíline,
Rome whut'enne bózoo nohts'útni.

Paul ubúhni, mbene la Yak'usda ooghuni 'ats'un un'a wheyodulh'éhne buka tse hóhleh'

17 Sulhutsinke njan huwun nohgha dúzni, nohtoh mbene la nts'en'a la whunohodalh'e' whuch'az yálhdukne, 'enne bugha lhch'az nedutahdulh 'ink'ez nohba hoontsi' tileh. 'Et ndunt'óhne buka huwolhle' 'ink'ez buch'az naóolh'ah.

18 'Et dunt'óhne dune neMoodihti Sizi Gri hik'únulhe'ust'enne. Dich'oh k'un'a 'uhut'en, 'ink'ez nts'en'a la dich'oh hukwa' huninzun hukw'une' 'ut'enne. Nanuhona'ah whe khuni unzoo-i be nohbulh yáhalhduk, 'et mbene la hukwa tse lhuhoolihne whuz un'a nabonti'ah.

19 Nts'en'a la Sizi Gri be 'ut'en k'oh hukw'úne' aht'én-un ts'iyanne whulh 'údants'o. 'Et huwa tube nohba hoonúst'i'. Whunihne oolhle' nohba hukwa' nuszun ndai la 'ut'en unzoo-i ghun, 'ink'ez la lubeshi k'únulhe'zooht'en.

20 Yak'usda 'en whudizghel-un negha whu'aih-un, 'aw lhotuszit whe Satan nohketl'ah gak yutilhtselh. 'Et nohba tenadusdli neMoodihti Sizi Gri ye únzoo-i, 'i nohbulh óot'e' ha.

---

* **16:16** Whuz keyoh 'et whuz un'a huhoont'i' whe ilhanahodulh.

21 Timotheus, sulh 'út'en-un, bozoo nohúlhni. 'Ink'ez snatnekoo Lucius, Jason, Sosipater, 'enne cha bózoo nohuhútni.

22 Tertius suhútni, si 'usja ndi 'udustl'us Paul ba 'uk'uneízusguz. Si cha bózoo nohdúsni.

23 Gaius, 'en duyoh dásunilhti, 'en cha bózoo nohúlhni. 'En ooyoh 'et Sizi Gri unidúlhne 'il-huhozdil. Erastus, 'et keyoh whut'i sooneya ghundli-un, 'ink'ez neulhutsin Quartus, 'enne cha bózoo nohuhútni.

24 NeMoodihti Sizi Gri ye únzoo-i ts'iyawh no-hbulh óot'e'. 'Et ndo honeh.

Paul, 'awhuz 'ilhoghun budutánelh-un whuz'ai

25 Yak'usda uzdólhti'. 'En 'unt'oh ye ulhtus-i ut'i Sizi Gri ooba ulhtusne nohoolhtselh ha. Nts'en'a la nohdásni' whuz un'a 'utihnelh, ndet la whunohdus'eh Sizi Gri ooghuni unzoo-i ghun. 'Uda 'aw dune ndi khuni unzoo-i highu t'ehonúszun. 'Oh da' Yak'usda ndi yun k'ut 'uyinla, 'et whuts'un njan whe' hoont'oh hooyoh-un buch'a nónut'i' inle'.

26 'Et 'andit ts'iyawh t'eeonidzin. 'Ink'ez Yak'usda ooghuni nus be t'eeonudzun-i dune didohne ts'iyanne t'ehinanzin. Yak'usda 'ilhiz wheni khuna-un, 'i khuni netl'aídan'ai, 'i ndi yun k'ut dunene ts'iyawh t'ehinanzin. 'Et t'ehonínzun Sizi Gri ooghuni hiyólhchoot whe hik'úne' oot'en ha.

27 Yak'usda 'en za whunih whe 'unt'oh. Sizi Gri 'en gha 'ahoolhyiz uzdólhti' 'ilhiz wheni. 'Et ndo honeh.

Yak'usda Ooghuni
New Testament in Carrier (CA:crx:Carrier)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Carrier

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Carrier

crx

Canada

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Carrier

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

6f908c0c-fba2-5da5-b9d2-a7770ec96862